

Turistična zveza
Slovenije

Lipov List

junij 2023

dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Poština plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Slovenska jezera
Naj tematska pot
Avtodomi prihajajo
Zdravilni gozdovi

**I FEEL
SLOVENIA**

SLOVENSKI
TURISTIČNI VODNIK

32. izbor za NAJlepši – NAJgostoljubnejši kraj

Objavljen je razpis vseslovenskega natečaja Moja dežela – lepa in gostoljubna, v katerem izbiramo najlepša in najbolj gostoljubna slovenska mesta, vasi, kraje, glampinge, kampe, hostle, tematske poti ter mestna, trška in vaška jedra.

Letos bomo v sklopu projekta promovirali turistično ponudbo Slovenije, ki je vključena v mobilno aplikacijo »Slovenski turistični vodnik« ter tako domačega gosta nagovarjali k odkrivanju lepote zelene Slovenije in lokalne kulinarčne ponudbe. Mobilno aplikacijo še pred pričetkom poletne sezone povezujemo z novim spletnim portalom **moj-izlet.si**, ki bo uporabnikom omogočal, da si sestavijo načrte za izlete po svoji meri ali pa se odpravijo na vnaprej pripravljen izlet po vašem priporočilu.

V prijavi posebej izpostavite predloge za enodnevni izlet po meri domačinov (lokalne znamenitosti, doživetja, kulinarčna ponudba, delavnice.....). Samo z vašim sodelovanjem bomo uspeli uresničiti naše ambicije: da novi spletni portal postane vodilni slovenski turistični portal, ki bo vsem zainteresiranim omogočal brezplačno odkrivanje tudi najbolj skritih kotičkov.

Našo zeleno zgodbo nadgrajujemo v **zdravo zgodbo**, kot podpisniki zaveze MANJ plastike, VEČ trajnosti pa vse sodelujoče spodbujamo tudi k izločanju izdelkov iz plastike in našega vsakdana.

Prijave sprejemamo do 15. junija 2023 preko spletne aplikacije na naši strani <https://turisticna-zveza.si/>. Na njej bo vzporedno s strokovnim ocenjevanjem potekalo tudi spletno glasovanje.

Slovesna podelitev priznanj pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar bo potekala v okviru Dnevov slovenskega turizma med 13. in 15. novembrom 2023 v Novi Gorici.

Turistična zveza
Slovenije

KAZALO

Na naslovni fotografiji je Planšarsko jezero na Jezerskem.
Fotografija: Taljat David

INTERVJU

4-6

Dominik S. Černjak, predsednik TZS: »Ko se bomo odločili, kaj hočemo početi ob jezerih, bo vse lažje«

OBVODNI TURIZEM

7-31

Živahno dogajanje ob jezeru Jasna v Kranjski Gori
101 slovensko jezero Mance Korelc
Vinorodne dežele in okoliši
Sprehod okoli Zbiljskega jezera
Čarobni svet jezer, potokov in slapov
Območje Šobca je bogato z vodami
Pivška presihajoča jezera
Cerkniško jezero
Bloško jezero
Škalsko jezero
Na Velenjski plaži in Visti
Bukovniško jezero
Umetni jezera Mola in Klivnik
Vodni park Radlje
Star Maln
Krajinski park Lahinja
Studenci Jurčičevih zgodbo
Podzemlje Pece

TZS

32-36

Dogodki TZS
Naj drevo Gorenjske
Najvišja priznanja Štajerske turistične zveze
Klepet na Naj poti 2022
27. Srečanje turističnih društev obvodnih krajev Slovenije

DIGITALIZACIJA

37

Skupnost digitalnih nomadov v Sloveniji

TURISTIČNI PODMLADEK

38-39

Zaključni festival turizmu pomaga lastna glava

KJER JE ZDRAVJE DOMA

40-41

Kranjska Gora bo gostila 5. Svetovni kongres o zdravilnih učinkih gozda in turizmu

BILO JE NEKOČ

42

Švicarski jadralni piloti na Bledu

AKTUALNO

43

50. let od premiere filma Cvetje v jeseni
Pomežik Soncu

Več o trajnostni
revitalizaciji jezera
Jasna na straneh
6-8.

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici avgusta. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. julija 2023 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditev pa pridno vpisujte na našo spletno stran.

UVODNIK

Fotografija: Barbara Jakše Jeršič

Drage bralke, spoštovani bralci!

Vročje dni radi izkoristimo za aktivnosti ob vodi, ki ponuja osvežitev, zato smo prvo poletno številko Lipovega lista posvetili slovenskim jezerom. Ustvarila so jih bodisi narava bodisi človek in dajejo neizbrisen pečat slovenski pokrajini.

Ste vedeli, da imamo v Sloveniji po podatkih Inštituta za vodo kar 10.000 jezer? Zagotovo največ jih je obiskala Manca Korelc, avtorica

knjige Slovenska jezera, v kateri je 'obdelala' 101 slovensko jezero. Vsega skupaj jih je obiskala kar 1446, najdete pa jih na njeni spletni strani mojajezera.si.

Med prebivalci Slovenije zagotovo ni nikogar, ki ne bi obiskal najmanj dveh najbolj znanih slovenskih jezer: Bleda in Bohinja. Ker sodimo med ljubitelje gora, imajo v kolektivni zavesti Slovencev prav posebno mesto seveda gorska jezera. Pot do njih od nas zahteva malo več truda in volje. Kapljice znoja nam narava poplača z edinstvenimi barvami in čudovitimi pogledi.

Tudi sama med najljubša jezera uvrščam sedmera Triglavska jezera, pri katerih me vsakič znova očara njihova naravna barvitost, ter Krnsko jezero, največje slovensko visokogorsko jezero, ki odseva mogočnost okoliških vrhov z dvatisočakom Krnom na čelu. Še kot najstnica sem se v Krnskem jezeru celo kopala, kar je bilo takrat še dovoljeno, zdaj pa na srečo ni več, saj gre za izjemno občutljiv ekosistem. Ne glede na to smo s skupino planincev pred dvema letoma v Dolini sedmerih jezer naleteli na skupino Nizozemcev, ki se je brezskrbno namakala v enem od jezer. Zgroženo smo jim poskušali dopovedati, da gre za nedopustno kršitev.

»Jezera veljajo za poseben del vodnega sistema, sploh alpska jezera in jezera, obdana z gozdom. So vir naše pitne vode. Pomembno je, kako zanje celostno skrbimo,« je v velikem turističnem intervjuju poudaril Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije. Na tem področju ima ogromno izkušenj, saj je trajnostno revitaliziral jezero Jasna v Kranjski Gori.

Ob jezerih deluje kup turističnih društev, med katerimi so nekatera nastala šele po tem, ko so se zaradi izgradnje hidroelektrarn v njihovih krajih pojavila umetna jezera. Tak primer je Most na Soči, katerega glavni okras je prav umetno jezero, ki ohranja edinstveno barvo skrivnostne Soče. Tamkajšnje turistično društvo ob jezeru vsako poletje pripravlja številne glasbene in druge prireditve.

Njihov dolgoletni predsednik in zdaj član Darči Volk ter Marijan Kardinar iz TD Dobrovnik sta zaslužna za to, da je znotraj Turistične zveze Slovenije nastala Skupnost objezerskih krajev Slovenije, ki se je pred leti razširila v Skupnost obvodnih krajev Slovenije. »Razmišljali smo, da kup turističnih društev deluje ob vodah, imajo mline, sprehajalne poti, zato bi bilo prav, da se pridružijo tudi takšni kraji, kar pa se za zdaj še ni zgodilo,« je turistična društva ob takšnih in drugačnih vodnih virih v Skupnost ponovno povabil Iztok Pipan, predsednik Skupnosti obvodnih krajev Slovenije in predsednik TD Zbilje, ki prav tako deluje ob umetnem jezeru in sodi med najbolj aktivne v Sloveniji.

Poleti ne čakajte samo na dopust, pač pa čisto vsak prosti trenutek izkoristite za uživanje v naravi, na toplem soncu. Za osvežitev naj bo čim več aktivnosti povezanih z vodo, gorami ali gozdom.

Po(zdrav) poletju!

Polona Freljh,
urednica

Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije

Dominik S. Černjak, predsednik TZS

»Ko se bomo odločili, kaj hočemo početi ob jezerih, bo vse lažje«

Dominik S. Černjak v slovenskem turizmu deluje že skoraj tri desetletja. V okviru turistične društvene organiziranosti in Turistične zveze Slovenije je kot prostovoljec aktiven že 24 let. Turizem vidi kot trajnostno panogo in način sobivanja ter tako tudi deluje. Med drugim je kot začetnik organiziranega mladinskega turizma zaslužen za desetletja nepozabnih potovalnih spominov mladih pri odkrivanju sveta v okviru potovalnih doživetij potovalne agencije Collegium Mondial Travel, katere soustanovitelj je, v zadnjih letih pa ima izziv v revitalizaciji nekdanjih turističnih točk v trajnostne produkte z visoko dodano vrednostjo. Eden od teh upešnih projektov je tudi revitalizacija jezera Jasna, kjer vodi Jasna Chalet Resort. Z njim smo se pogovarjali o turizmu ob jezerih ter fokusu njegovega že drugega mandata na čelu Turistične zveze Slovenije.

Jezeri so bistveni element nekaterih najbolj priljubljenih svetovnih turističnih destinacij, tudi slovenskih. Zakaj je tako?

Narava je naš resnični dom. Še posebno voda vedno privlači, vedno je atraktivna. Ne samo da predstavlja življenje, tudi hladi, zdravi in omogoča nešteto drugih načinov preživljanja prostega časa. Jezera imajo posebno mesto, saj veljajo za poseben del vodnega sistema, sploh alpska jezera in jezera, obdana z gozdom. So vir naše pitne vode. Pomembno je, kako zanje celostno skrbimo. V raziskavi, ki so jo nedavno objavili v znanstveni reviji PLOS Biology, je ekipa raziskovalcev z Univerze v Cambridgeu pod vodstvom profesorja **Andrewa Tanentzapa** na vzorcu 67 evropskih jezer (Blejsko v Sloveniji) ugotovila, da je bila koncentracija mikrodelcev v jezerih na območjih, kjer je večja človeška aktivnost, večja za kar štirikrat, na območjih, kjer je manj gozdnih površin, pa je bila podvojena. Seveda je stanje odvisno od jezera do jezera. V Sloveniji jezera večinoma ležijo v zelo lepih, naravnih okoljih, zato je privlačnost še toliko večja.

Prav zato je pri jezerskem turizmu še toliko bolj pomembna trajnostna komponenta, saj gre za ekološko občutljiva naravna območja. V Triglavskih jezerih se denimo sploh ne sme kopati. Kako doseči ravnovesje med gospodarskimi koristmi, ki jih prinaša turistična industrija, ter ohranjanjem okoljskih vrednot in blaginje skupnosti?

Na prvem mestu je vedno konsenz, pri katerem gre za različne dejavnike. Prvi je interes lokalnega prebivalstva in varovanja naše naravne dediščine, nato interes lokalne skupnosti, saj vemo, da se

mora lokalni interes dopolniti tudi z gospodarskim delom, tretja komponenta pa so dolgoročni dogovori, saj je treba jasno doreči cilje sobivanja na posamezni lokaciji. Vse to terja kompromis.

Kar se tiče jezera Jasna, smo se dogovorili, da ustvarimo odprto zeleno cono, odvrnemo plastiko od jezera in usmerjamo obisk. Skrbimo, da jezero ohranjamo zelo hladno, tako ne spodbujamo kopanja, pač pa samo osvežitev.

Ključni dokument vsebuje dogovor, da gre za območje turizma, na katerem želimo turistične dejavnosti. Vse izhaja iz skupnega dogovora, konsenza. Pomembno je, da ta temelji na dolgoročni razvojni strategiji. Stvari se ne zgodijo čez noč.

Direktor Turistično-gostinske zbornice Slovenije Fedja Pobegajlo je jezero Jasna označil za primer dobre prakse, kako strateške usmeritve nacionalnega ravni prenesti na podjetniško. Zakaj je jezero Jasna šolski primer trajnostnega projekta?

V okviru evropskega projekta HealAlps, v katerem so bili ključni partnerji Italija, Slovenija, Avstrija, Nemčija, Francija, se pravi vse države, ki so osredotočene na zeleni turizem, so pripravili priročnik o tem, kako se lotiti trajnostnih produktov na posamezni destinaciji. Za to so porabili tri leta in tri milijone evrov. Priročnik svetuje, da je treba najprej pogledati, kakšne so dolgoročne strategije razvoja, potem nacionalno zgodbo, trende in vsebine, nato pa vse skupaj povezati z ostalimi aktivnostmi; od varovanja zdravja, mobilnosti ljudi, gibalnih navad ... Ko so priročnik predstavljali, so izpostavili tudi primere

dobrih praks. Ob zaključku naše predstavitve mi je nosilec projekta v šali rekel: »Še dobro, da vas nismo prej spoznali, drugače ne bi imeli kaj delati tri leta.« Nato je izpostavil, da smo eden najboljših primerov dobre prakse v vseh evropskih Alpah glede na način, kako smo se lotili celotnega procesa.

Jasna je zgrajena v dogovoru z lokalno skupnostjo, Ministrstvom za turizem RS in Slovensko turistično organizacijo. V postopku priprave smo porabili skoraj pet let, da smo dobili vsa soglasja, ki jih je bilo kar 123. Tako dolgo je trajalo, ker smo toliko časa usklajevali vsebine, ne zato, ker smo čakali na soglasja. Res pa je, da še dve čakamo že pet let. Jasna je bila zaradi sporov med nekdanjimi lastniki in lokalno skupnostjo zaprta skoraj 15 let. Jezero je bilo zapuščeno. Ko se je občina pod novim županom lotevala sanacije, so imeli svoje vizije in strategije. Najprej smo se oglasili pri njih, še v času nakupa. Kakšne so njihove želje, v kateri smeri se želijo razvijati, ali so naše vizije prave. Potem smo se pogovorili tudi z upravno enoto, s tistim delom ministrstva za gospodarstvo, ki skrbi za turizem, ter Slovensko turistično organizacijo. Pozanimal sem se, kakšne so lokalne in slovenske razvojne strategije, ki sem jih večinoma že poznal, saj sem jih veliko tudi sooblikoval. Nato smo pogledali še evropske in svetovne strategije.

V Kranjski Gori so se odločili, da bodo na tem področju razvijali trajnostni turizem, zeleno zgodbo v sobivanju odprtega tipa. Slovenska turistična strategija je govorila o nadgradnji zelene zgodbe, o trajnostnem in zelenem turizmu pa govorita tudi evropska in svetovna strategija. Našo zgodbo smo najprej jasno dodelali na papirju, nato smo se obrnili na stroko.

Glavni vodnik skozi našo trajnostno revitalizacijo je bil dr. Jože Bavcon, direktor Botaničnega vrta v Ljubljani, ki velja za največjega strokovnjaka na svetu za podnebne spremembe v gozdnem prostoru. Razvili smo cel projekt dolgoročne revitalizacije Jasne, od samega ohranjanja jezera do gradnje novega habitata za naše glavne sosede: ribice, žabice in račke, lotili smo se tudi reševanja močvirnatih delov, dreves, ki so se že sušila, do projekta ozelenitve Jasne, ki bo trajal skoraj 20 let. Zdaj sadimo avtohtone in energetske primerne rastline.

Danes imamo v Kranjski Gori projekt revitalizacije jezera v prvih štirih fazah od sedmih. Trenutno je to eden najbolj trajnostnih turističnih produktov z visoko dodano vrednostjo. Zgodbo pod naslovom Ohranimo zeleno smo želeli monetizirati, in to ne samo s finančnega vidika, pač pa tudi vsebine. Smo skoraj brez izpustov CO₂, energetske nepotrati, skratka, na zadeve smo pogledali širše, kar je na koncu pripeljalo do tega, da so ljudje našo zgodbo sprejeli. Zanj so pripravljani plačati več, in to ne samo tujci. Izjemno nas veseli, da imamo skoraj polovico domačih gostov. Vedno moraš biti najbolj prepoznan v tujini, da te doma začnejo razumeti, to je slovensko nepisano pravilo. Samo v zadnjih 18 mesecih smo dobili šest mednarodnih in domačih nagrad in priznanj, kar potrjuje, da smo na pravi poti. Zeleno zgodbo moraš vedno graditi, združevati in negovati. Začeniš z vzgojo svojega osebja, gostov in širšega in ožjega okolja, v katerem deluješ, do informiranja gostov.

Navdušuje tudi vaše sodelovanje s strokovnjaki s številnih področij. Verjetno učinkovit razvoj jezerskega turizma brez tega sploh ni mogoč?

V resnici ničesar ni mogoče narediti brez sodelovanja stroke, ker težko najdeš nekoga, ki ima sam vso pamet tega sveta. Jaz se vedno učim, z veseljem si ogledujem primere dobrih praks. Sodelujemo s stroko, povezujemo se s srednjimi šolami, fakultetami glede izobraževanja kadrov, povezujemo se z raznimi inštituti, s katerimi govorimo o sodelovanju na področju zelenih vsebin.

Nazadnje smo intenzivno sodelovali z Inštitutom za balneologijo in klimatologijo Univerze v Mariboru. To se mi zdi nujno, saj stroka daje temelj, podlago, vsebino. Zraven je seveda potreben še ekonomski pogled. Mi dovolj uspešno združujemo oba svetova v dobrobit obiskovalcev in lokalnega prebivalstva.

Ker je tema naše revije jezerski turizem, vas sprašujem, kaj je bistveno za njegov trajnostni razvoj. Zanima nas konkreten primer jezera Jasna. Kako jezero ščitite pred pretiranim vplivom turizma?

Ključni je dogovor na lokalni ravni o tem, kaj želi z določenim jezerom početi. Ko se določi vsebina, je treba zgraditi primerno infrastrukturo; parkirišča poti, kanalizacijo, vodovod. Vse ostalo je bistveno lažje. In občina Kranjska Gora je v svoji strategiji turizma 2015–2015 med prioritarnimi infrastrukturnimi projekti, ki povečujejo konkurenčnost destinacije, opredelila tudi Športno-rekreativni park Jasna v porečju Pišnice – urejanje hudournika, brežin in okolice; park ima izjemen pomen za dodatno ponudbo poletnega turizma na destinaciji, za oblikovanje nove, privlačne ponudbe, ki bo zadržala goste na destinaciji dlje, predstavlja nova delovna mesta (vzdrževanje, gostinstvo, vodništvo ...) ter trajnostno urejeno območje jezera v Jasni in porečja Pišnice. Pri tem v svoji strategiji trajnostnega razvoja do leta 2030 občina Kranjska Gora navaja tudi ukrepe monitoringa obiska, opredelitev nosilne zmogljivosti, režimov rabe in parkiranja, nadaljnjo sanacijo in urejanje jezer, javni prevoz, vse z namenom trajnostne dodane vrednosti.

V naslednji fazi pride na vrsto podrobnejši del: uredili smo nabrežine, ki smo jih utrjevali samo z lokalnim materialom, del smo jih sanirali in po navodilih stroke na najbolj mirnem severnem delu postavili naravni habitat in gnezdišča za vse naše vodne prebivalce. Povezali smo se z ribiško družino in poskrbeli, da vsako leto dopolnijo ribji zarod. Na našem delu obale smo reševali dotok nekdanjih greznic, ki so bile nad nami in ob deževju še vedno pritekajo, kar povzroča povečano alganje. Tudi to smo rešili, in sicer z vgradnjo naravnih filtrov. Kar se tiče vode, s sproščanjem zapornice skrbimo, da se jezero ne segreva. Tudi tukaj je bil potreben konsenz, da se ljudje v jezeru ne bodo kopali, pač pa samo osvežili. Kar se tiče sistema luči, so vse luči okoli našega dela jezera regulirane na tri tisoč kelvinov, kar je najbližji približek sončni svetlobi. Zvečer večino luči okoli našega dela jezera ugašamo, da smo čim manj moteči za zaščitene netopirje v bližnji mali Pišnici, kjer prebivajo kot še ena trajnostna vsebina pri trajnostni revitalizaciji Jasne.

Seveda se izogibamo plastiki in v Jasna Chalet Resortu ni mogoče kupiti pijače v plastenki. Še več, imamo svoj pitnik za vodo, kjer omogočamo brezplačno natanje vode za obiskovalce in pohodnike. Pa tudi marsikaterega domačega ljubljencega napojimo. Dvakrat na leto, po vsaki sezoni, imamo čistilno akcijo, v večjem obsegu vabimo še potapljače. Nenehno izvajamo monitoring jezera in gledamo, kaj se z njim dogaja. Solastniki smo skupaj z lokalno skupnostjo, zato usklajeno skrbimo za to, da je jezero čim manj obremenjeno.

Imamo svoj sanatorij za revitalizecijo pomrznjenih bodik, ptičje valilnice na delih gozdička, ki smo jih izčistili z namenom, da avtohtonim vrstam dreves – macesen, bukev – omogočimo več življenjskega prostora.

Vidim, da je pomembna čisto vsaka podrobnost. Zaradi staranja prebivalstva in klimatskih sprememb je morje kot destinacija v upadanju, jezerski turizem in alpski turizem pa sta nova vodilna trenda. Slovenija ima ogromne naravne danosti. Kaj bi morali storiti, da bi postala tako uspešna jezerska počitniška destinacija, kakršna je denimo Avstrija?

Avstrija je dober primer, vendar ne moremo imeti identične zgodbe, saj ima vsaka država svoje posebnosti. Osebno ne zagovarjam avstrijskega modela, saj tam najprej zgradijo vso infrastrukturo okoli jezera, potem do njega zaprejo dostop. Prost dostop do jezera/narave je ena naših komparativnih prednosti. Če se vrnem k Jasni, bi poudaril, da smo se z Občino dogovorili o odprti zeleni coni, da vidimo, kako to deluje. Pri nas obiskovalcu ni treba ločevati, kje je javno in kje zasebno. Del slovenskih jezer je precej neizkoriščen, saj smo se ukvarjali predvsem z morjem, termami ter gorami, kjer smučamo, z jezeri pa ne. Če že, smo reklamirali samo Bled in Bohinj, ostala jezera pa so razmeroma zapostavljena, čeprav so lokalno precej dobro obiskana. Kaj bi se moralo zgoditi pri nas? Dobiti bi morali celostno strategijo

izvajanja aktivnosti ob jezerih, kar pomeni, da je treba imeti pravilno zakonodajo, ki določene stvari omejuje in varuje, predvsem pa določene stvari tudi dovoljuje. Ne moreš se iti turizma, če vse prepoveš in ničesar ne dovoliš. Ko se bomo odločili, kaj hočemo ob jezerih početi, bo vse lažje.

V študiju Turizem 2025, ki ga je pripravila Svetovna turistična organizacija pri Združenih narodih, je bilo že leta 2010 ugotovljeno, da se Evropa stara in da se zaradi klimatskih sprememb menjajo trendi. Evropa kot taka se stara, milenijci, ki postajajo glavna populacija v turizmu, pa želijo imeti proaktivne počitnice, drugačne, kot so bile v preteklih 50 letih. Želijo počitnice v naravnem okolju; hiking, biking, skratka, biti aktivni, česar ne moreš početi na morju pri 40 stopnji Celzija, saj se morje segreva.

Zanimiva se mi zdi tudi tvoja teza, da ni turistov nikoli preveč in da je pomembno samo, kako jih razporedimo? Bohinj z organizacijo javnega brezplačnega prevoza do jezera se mi zdi primer dobre prakse na tem področju. Kaj praviš?

V analizi Turizem 2025 napovedujejo, da bodo Alpe glavna turistična atrakcija Evrope. Obstajajo primeri ne najboljših praks, recimo Pireneji, ki so jih turisti dobesedno preplavili. Slovenija ima srečo, da pri nas trendi zaostajajo za dve do tri leta za ostalim delom Evrope, kar pomeni, da imamo dovolj časa, da se pametno pripravimo. Bohinj na primer že dela konkretno v pravi smeri. Občina Kranjska Gora ima dobro zapisano strategijo trajnostnega razvoja do leta 2030, a šteje konkretna ureditve, pri čemer je pomembno, da so vsi ukrepi in koraki usklajeni med varovanjem naravnih danosti, interesi lokalne skupnosti ter razvojnih možnosti turizma kot zelo pomembne gospodarske dejavnosti. Predvsem pa na splošno velja, da morajo biti prihodnji koraki razvoja turizma pretehtani in usklajeni dolgoročno, ne ad hoc stvar navdiha.

Seveda menim, da je treba dostop do določenih naravnih znamenitosti vseeno omejiti. To narediš tako, da ljudem omogočiš, da si vnaprej kupijo karto, rezervirajo parkirno mesto. Blejski vintgar je na tem področju primer dobre prakse. Uvedli so omejeno število vstopov na destinacijo.

In za to prakso je zaslužno turistično društvo Gorje.

Tako je, mi (o. p. urednika turistična društva) smo že od nekdaj gonilna sila turizma. Samo tega si ne upamo priznati oziroma nam je nerodno, da bi se s tem pohvalili. Kdo pa drug? Že svojih 120 let smo gonilna sila slovenskega turizma.

Kar se tiče gorskih prelazov v Evropi, imajo določeno, koliko avtobusov, avtomobilov, motoristov gre lahko čeznje. Karto je treba kupiti vnaprej. Gre za to, da se stvari načrtuje, kar je izvedljivo, saj je danes vse na spletu. Prav je, da ljudi na to navadimo, da se nekam ne vozijo kar na slepo.

Drugi primer dobre prakse usmerjanja je definiranje vsebine posamezne destinacij, saj že na podlagi tega narediš nabor gostov. Od tod ideja iz Kranjske Gore, da smo od Inštituta za balneologijo in klimatologijo poskušali dobiti strokovno mnenje, da izpolnjujemo pogoje za klimatsko alpsko letovišče. Z zdravilnim turizmom in temu prilagojeno ponudbo smo že naredili neki vsebinski filter, kdo prihaja v te kraje. Seveda ni dovolj samo reči, da smo zdravilni. Veliko je treba narediti na konkretnih produktih na destinaciji, s čimer spet definirajš gosta. Ko je to narejeno, se lahko pogovarjaš o cenovni diferenciaciji. Prvi korak k temu je bila terenska raziskava, ki smo jo 2021 izvajali v Jasni in je prinesla osupljive rezultate. Poudarki v strokovnem smislu:

1. Določili smo protokol, ki očitno deluje pozitivno (celo statistično značilno!) na well-being in fiziološke pokazatelje, pri tem pa upoštevali State of Art na področju terapevtskega turizma.
2. Uporabili smo samo klinično validirana orodja in meritve (vse: fiziološke IN psihološke) ter laboratorije za izvajanje meritev s področja medicinske biokemije.
3. Interpretacijo so izvedli strokovnjaki z različnih področij.

Aprila ste že drugič prevzeli vodenje Turistične zveze Slovenije, vodilne slovenske prostovoljske organizacije na področju turizma. Pravite, da so prostovoljci postavili temelj zelene zgodbe v Sloveniji, ki je zdaj zgled tudi visokoturistično razvitim državam. Zakaj so prostovoljci v turizmu tako nepogrešljivi?

Če hočete državo urediti in očistiti tudi v najmanjšem kotičku, doseči razumevanje, kaj početi s turisti in zakaj je turizem dober, ter prilagoditi osnovno infrastrukturo, tega ne morete preprosto plačati. Slovenija ima to srečo in prednost, da se je pri nas ohranila skoraj 120-letna tradicija urejanja kraja, s čimer so začela turistično-olepševalna društva. Skupina ozaveščenih meščanov oziroma prebivalcev se je odločila, da bodo postavili pravila in uredili svoj kraj. Predvsem zato, da bodo sami uživali v tem kraju, pa tudi, da bo ob obiskih prijetno tudi sosedom in drugim gostom. Ta tradicija predstavlja izjemno vrednost za sam turizem, saj imamo po njihovi zaslugi urejene turistične kraje, turistična društva pa imajo tudi dodano vrednost, ki je še ne znamo dovolj dobro prodati: to sta avtohtonost in lokalnost.

Moderni turisti oziroma turisti našega časa želijo destinacijo doživeti, jo občutiti, videti lokalne običaje, srečati lokalne ljudi, jesti lokalno hrano, spoznati lokalni način življenja. To je danes dodana vrednost, ki jo pričakuje milenijski turist. Sploh zato, ker v turizmu zaradi kadrovskih izzivov, in to ne samo pri nas, pač pa po vsem svetu, dela kader z vsega sveta. Srečati domačina bo že kar velika sreča oziroma velika dodana vrednost. In to lahko naredijo samo turistična društva. Ko se pogovarjam s predstavniki iz drugih držav, ne morejo verjeti, da obstaja nekaj takega kot turistična društva. Turistični prostovoljci imamo problem, da se ne znamo pohvaliti, za marsikatero drugo inštitucijo pa smo samoumevni. Premalo je zavedanja, da je treba turistična društva negovati, razvijati in ohranjati.

Podarjate tri dodane vrednosti v turizmu: 1. avtentično/domače, 2. lokalno/trajnostjo in zdravilno v smislu preventive. Zeleno, ki te ljubim, zdravilno, bo rdeča nit vašega tokratnega mandata.

Zelena nit mojega oziroma mandata celotne ekipe je predvsem v ohranjanju tega, kar že imamo, s ciljem, da bodo turistična društva imela čim več od tega. Zraven prihajajo izzivi, ki so povezani s pomlajevanjem in novimi vsebinami ter še večjim sodelovanjem z lokalnimi skupnostmi, predvsem pa z večjo povezanostjo znotraj turističnih regijskih zvez in nacionalne zveze. Vedno je treba imeti neko povezovalno nit, in ta nit je zelena nit.

Stroka vidi nadgradnjo zelenega turizma v zdravilnost, kar pomeni, da je nekaj dobro za naše fizično in psihično zdravje. Uporabniki tovrstnega turizma so tisti, ki želijo delati na preventivi oziroma želijo izboljšati svoje počutje. Zdravilni turizem želimo vključiti v vse naše aktivnosti: a) delovanje turističnih društev, b) delovanje zveze, c) v vse bodoče dokumente, v katerih bo TZS sodelovala.

Slovenija ima izjemno ohranjeno pitno vodo, imamo 61 odstotkov gozda, v katerem se lahko prosto sprehajamo. V Kranjski Gori smo z znanstveno metodo dokazali, kakšen pozitiven vpliv ima gozd na nas. Društvom je treba omogočiti, da na svojo ponudbo, dogodke in vsebino gledajo skozi prizmo zdravilnosti. Naj omenim preprost primer: namesto da v trgovini kupiš sirup, raje skuhaš domači čaj. Vsak obiskovalec, tako tuji kot domači, bo raje poskusil domači čaj. S tem je res malo več dela, vendar je tudi razlika v ceni, ki jo lahko postaviš. Dodano vrednost dobiš nazaj, da ne govorim o doživetju, ki ga dobi gost. Tudi na hrano in spominke je treba gledati skozi zeleno zgodbo, nadgrajeno v zdravilno.

Polona Frelj

Jezero Jasna je idealna izbira za družinske izlete in izlete v dvoje, saj vam tam res ne bo nikoli dolgčas.

Živahno dogajanje ob jezeru Jasna v Kranjski Gori

Destinacija Kranjska Gora v svojem širokem spektru aktivnosti in naravnih ter kulturnih znamenitosti ponuja tudi pestro dogajanje ob bližnjih jezerih. Presihajoče jezero Ledine v Ratečah, naravni rezervat Zelenci, jezero Kreda v Mojstrani in jezero Jasna ob cesti na Vršič so jezera, ki si jih je vsekakor vredno ogledati ob obisku Kranjske Gore. Vsekakor je najbolj znano jezero Jasna kjer se tudi odvija največ aktivnosti.

Pred začetkom prvih zavojev ceste na Vršič se ustavite na kratkem oddihu pri jezeru Jasna. Danes je sestavljeno iz dveh medsebojno povezanih umetnih jezer ob sotočju potokov Velike in Male Pišnice. Jezero je eno izmed najbolj obiskanih v destinaciji, saj je pravi raj za oči. Kristalno čista voda, odsevi mogočnih gora v vodi in osupljivi razgledi na bližnje vrhove Julijskih Alp. Čeprav je območje jezera Jasne namenjeno sproščanju in tam ni večjih dogodkov ali koncertov, to ne pomeni, da se tam ne najde mnogo aktivnosti za popestritev dneva. Jezero Jasna je idealna izbira za družinske izlete in izlete v dvoje, saj vam tam res ne bo nikoli dolgčas.

Kneippova pot

V bližini jezera je urejena Kneippova pot, namenjena vsem pohodnikom, ki si po naporni poti zaželejo sproščujočo masažo stopal. Krožna Kneippova pot je sestavljena iz kamnov, po katerih teče hladna gorska voda. Hoja po izmenično hladno-vročih kopelih ima pozitivne učinke na zdravje in splošno počutje. Znano je, da hoja po hladni vodi poživilja telo, pomaga krepiti imunski sistem in blaži učinke stresa. Masaža stopal s kamni različnih velikosti vam bo pomagala pri sproščanju, vplivala na medvretenčne ploščice in uravnotežila krvni pritisk.

Leseni fotookvir in bronasti kozorog

Jezero Jasna je obdano z mogočnimi gorami in ponuja osupljiv razgled na okoliške vršace. Seveda ob tako lepih razgledih ne gre brez fotografiranja, zato smo poskrbeli za idealni prostor. Leseni fotookvir s Kosobrinom iz mladinske pripovedke o Kekcu, ki uokvirja naravno kuliso gora, vas bo pritegnil, da boste naredili še kakšno fotografijo več. Razor in Prisojnik v ozadju bosta poskrbela za nepozabno spominsko fotografijo. Že vrsto let je glavna atrakcija ob jezeru Jasna bronasti kip kozoroga, ki stoji na naravni skali in je ena izmed najbolj fotografiranih točk ob jezeru, zaradi česar je postal pravi simbol tega jezera.

Knjižnica ob jezeru

Za knjižne molje je poskrbljeno z dobro založeno knjižnico ob jezeru, ki

deluje po načelu eno knjigo podariš, eno knjigo si izbereš. Ko si boste zaželeli sproščujočih trenutkov s knjigo v roki, si v knjižnici ob jezeru lahko izberete zanimivo knjigo, ki vas bo popeljala v namišljen svet. Poiščite svoj kotic ob jezeru in se ob zvokih ptic potopite v zgodbo. Ko knjigo preberete, jo vrnite na svoje mesto in s tem ostalim ljubiteljem branja omogočite pobeg v domišljjski svet.

Gostinski lokal

Okolica jezera je urejena le z naravnimi materiali, tako lahko tam najdete lesene pomole, klopi, lesene mostove, lesen mlin in lesene hiške z raznoliko gostinsko ponudbo. V prijetni senci na lesenih pomolih in lesenih klopih v osrčju narave se lahko sprostite ob dišeči kavi ali se osvežite s kepico okusnega sladoleda.

Okolica jezera in muharjenje

Sprehajanje okoli jezera je prava sprostitev, saj je okoli njega speljana lepo urejena sprehajalna pot, sem ter tja so postavljene klopi, na katerih si lahko odpočijete ali se v lepih poletnih dneh posončite na lesenih pomolih ob jezeru. Če ste dovolj pogumni, se lahko ob vročih poletnih dneh v jezeru tudi kopate, a pozor, voda je precej mrzla. Če niste dovolj pogumni, je urejena okolica jezera idealna za leno poležavanje na mehki travi ali lesenih ležalnikih. V jezeru je mogoče najti potočno postrv ali šarenko, zaradi česar vodni revir predstavlja pravi raj za ribiče, a dovoljeno je le muharjenje.

Joga v poletnih mesecih

Zaradi hitrega tempa življenja so se spremenili tudi vzorci dihanja, ki naše telo vsakodnevno spravljajo v nepotrebno stanje stresa. Sveže umirjeno jutro, svež jutranji zrak in sončni žarki, ki počasi prebujajo naravo okoli jezera Jasna, kar kličejo po meditaciji. Ob jezeru se v poletnih mesecih na bližnjem pomolu lahko udeležite vodene joge in s tem poskrbite za dober začetek dneva.

Besedilo in fotografija: Turizem Kranjska Gora

Manca Korelc, avtorica knjige Slovenska jezera

101 slovensko jezero Mance Korelc

Manca Korelc je podjetnica, ki se ukvarja z učenjem učinkovite uporabe LinkedIna, in zavzeta športnica, ki je nenehno v pogonu in aktivna. Da bi osmislila svoje kolesarske cilje, se je leta 2017 odločila, da bo obiskovala slovenska jezera in jih opisala v knjigi.

Manca je ženska, ki ves čas nekaj odkriva, raziskuje in rada stopi iz svoje cone udobja. Tako je kot zagrizena kolesarka v 2017. samostojno v manj kot 24 urah prevozila diagonalo Slovenije od Hodoša do Pirana, hkrati pa dobila idejo, da bi svojim turam kot cilj dodala naša jezera. Vzgib za projekt, ki ga je zaokrožila s knjigo The Slovenia Lakes (Slovenska jezera), je bil torej prvotno predvsem športni, ne toliko turistični.

»Želela sem dodatno začiniti svoje kolesarske kilometre,« pravi, »nato pa so se mi ob raziskovanju samodejno začele odpirati še druge dimenzije projekta. Prvi dve leti je bila moja motivacija obiskati čim več jezer, potem je začela nastajati knjiga,« pove in doda, da za odločitvijo za jezera ni racionalne razlage, le v sebi je začutila klic in mu sledila. Ker je v istem letu dobila odpoved v službi in šla na svoje, je tedaj nekako vse padlo na svoje mesto.

Več kot le 101 jezero

V knjigo je vključeno 101 jezero, na njeni spletni strani mojajezero.si pa jih je trenutno 1446, saj jih počasi, a vztrajno dodaja. »Ko sem začela, sem mislila, da jih je v Sloveniji največ 1300. Nato sem po letu dni izvedela, da jih je v resnici 10.000 (podatek Inštituta za vodo), čemur je sledilo spoznanje, da ne bom mogla obiskati vseh, ker jih je preprosto preveč. Zadnje leto sem odkrila slapove, tako je trenutno poudarek na izletih k njim.« Doslej je videla 96 slapov, bilo pa naj bi jih pri nas okoli 300, odvisno od tega, kaj opredeljujemo kot slap. »Tudi tempo je zdaj lažji, kajti ko sem začela z jezeri, sem bila cele vikende na kolesu in potem na računalniku, da sem spravila vse na splet. Taka intenzivnost mi ne ustreza več, saj sem vmes postala podjetnica in moje profesionalno življenje ima prednost pred hobijem,« pravi.

Skrb za jezera

Zanimivo je vedeti, kako dobro Slovenci skrbimo za svoja jezera – ne gre le za dostop, ampak tudi njihovo urejenost. »Zelo različno so urejena in dostopna,« pravi Manca. »Pot do gorskih jezer je lahko precej zahtevna. Mene so na Triglavski in Kriški jezera peljali prijatelji, natrenirani hribolazci, a je bila to zame vseeno malo težja fizična preizkušnja, saj smo na dan prehodili več kot 30 km. Veliko jezer niti ni označenih, kar je precej moteče, s kolesom jih je dostopnih zelo malo, saj so lahko tudi sredi polj ali gozda. Pozdravljam pa, da so nekatera jezera ograjena, označena, z urejenim dostopom in informativnimi tablamami, da vzbudijo ljudem radovednost in ne gredo samo na Bled, ampak še kam drugam,« poudari in doda, da je tudi sicer sporočilo njenega projekta, naj gredo raziskovat neznana mesta. »Kot skriti zaklad priporočam Črno jezero na Pohorju, malo, lepo in označeno je in že pot do njega je simpatična. Tudi Lovrenška jezera. Presenetilo me je tudi Zacurek v okolici Grosuplje, ki je urejeno

Fotografija: Manca Korelc

Lovrenška jezera

in opremljeno s hiško z vodo in sladoledom, klopami, igrali za otroke ter je simpatičen primer male stoječe vode,« pravi in doda, da je zapuščenih, divjih jezer precej več, že na primer na desetine mrtvic okoli Mure. »To so večinoma ribniki, bajerji, jezera, ki niso ciljno urejeni. Saj niti ni treba, da je ob vsaki stoječi vodi veliko vsebine, a lepo je, da je vedno več mikrodestinacij, kot je na primer Velenjsko jezero, s katerimi se lahko pohvalimo. Dosti je pri nas tudi pretežno ribiških bajerjev in ribnikov, na pamet mi najprej pade moje domače Kočevsko jezero kot primer konflikta interesov med ribiči in obiskovalci. V Kočevju so sicer manj kot pol jezera dodatno opremlili z leseno potjo do povečane glavne plaže, niso pa za turistični obisk preuredili celotnega jezera.«

Kočevsko jezero

V sosednjih državah je namreč pogosto večina jezernih obal v zasebni lasti, tako da je dostop redko mogoč, na srečo tega pa pri nas ni toliko, se strinjava, a moramo poskrbeti, da tako ostane. »Spomnim se jezera Kreda v dolini Radovne, ki je zasebno. Njegov lastnik mi je potarnal, da ga je del sicer namenil obiskovalcem, ki pa puščajo smeti itd.«

Manca Korelc pri jezeru Golte

Kam na izlet?

Sama se vedno vrača h Kočevskemu jezeru, ki je poleti sicer preveč natrpano, kar ji ne ustreza. Ker živi v Ljubljani, sta jih blizu Podpeško in Zbiljsko jezero, večkrat pa tudi teče okoli Gradiškega jezera pri Domžalah. Zdi se ji, da so prezrta Tihno jezero, Planšarsko jezero na Jezerskem, ki je tudi izhodišče za pohodne poti in kjer si lahko ogledamo Ankova slapova, Expano v Murski Soboti ... Eno njenih najljubših pa je Zvoh. »Ob njem sem bila štiri ure in opazovala, kako se lahko stoječa voda z menjavanjem vremena spreminja v kratkem času. Bilo je čisto polno in se je z ene strani zdelo kot 'infinity pool'. Ostalo mi je v spominu kot jezero, ki lahko res pokaže, da to ni samo voda, ampak lahko ob njem doživiš nekaj več,« se spominja.

Expano

Kam na zmenek?

»Če iščete sončni zahod in romantiko, so dobra izbira jezero Črnava pri Preddvoru, Plužensko jezero, Vitovsko jezero pri Vitovljah, Trbojsko jezero, Brdo pri Kranju, kjer sta v parku tudi dve jezeri. Za opazovanje ptic priporočam jezero Medvedce, Seštrsko jezero in naravni rezervat Ormoške lagune, ki je naše največje počivališče za ptice selivke,« našteva. »Kopalna so poleg Bleda in Bohinja še Šmartinsko, Velenjsko, Bloško, Cerkniško in jezero Črnava, naravne toplice Klevevž in manj poznano jezerce Gorejca, mini bazenček pri Logu pod Mangartom zraven slapu. Na Koroškem sta Ivarčko jezero in naravni vodni park Radlje ob Dravi. Še več jih najdete na moji spletni strani,« pove, a hkrati poziva ljudi, naj pred kopanjem preverijo, ali se to sme. »V Kamniški Bistrici je bila npr. včasih tabla, da je kopanje prepovedano, ker je to izvir pitne vode, toda zdaj se v njej množično namakajo skupine po metodi Wima Hofa. Upoštevajmo pravila, saj je to enako, kot bi se vrgli v zaščiteno Krnsko jezero,« je kritična.

Ivarčko jezero

Pa bo njena naslednja knjiga o slapovih? »Nekoč gotovo,« se nasmehne. Obiskuje in opisuje jih že leto in pol, a čaka klic, ki jo bo povabil k novemu knjižnemu projektu.

Besedilo: Mateja Blažič Zemljč

Jezero Črnava

Fotografija: Shutterstock

Labodi na Zbiljskem jezeru

Sprehod ob Zbiljskem jezeru

Turističnega društva Zbilje morda sploh ne bi bilo, če leta 1953 v Medvodah ne bi zgradili hidroelektrarne in postavili jeza, zaradi katerega so se zbiljska polja čez noč prelevila v Zbiljsko jezero, umetno akumulacijsko jezero na reki Savi. Tiha zasavska vasica Zbilje je prav po njegovi zaslugi postala priljubljen turistični kraj z enim najbolj dejavnih turističnih društev Slovenije, ki letos praznuje 70. obletnico delovanja.

Na sprehod po 800 metrov urejeni obali jezera, kamor se konec tedna zgrinjajo trume obiskovalcev, sem se odpravila v družbi Iztoka Pipana, dolgoletnega predsednika turističnega društva Zbilje, ki do potankosti pozna najmanjši košček tamkajšnje obale in seveda tudi prebivalce, zato med potjo večkrat s kom mimogrede poklepeta. Celo z labodko, ki gnezdi tik ob sprehajalni poti, iz česar je mogoče sklepati, da so celo labodi v teh krajih prav turistično sproščeni.

Zbiljčana od glave do peta izzovem z ugotovitvijo, da je turistično društvo Zbilje v teh krajih pravi mali veleposestnik. »Vse urejeni del turistične obale Zbiljskega jezera je v lasti TD Zbilje, to je pribl. 800 metrov urejene obale. Vse smo naredili z lastnimi sredstvi ali pa s pomočjo Občine ter Savskih elektrarn,« poudari, da društvo z elektrarnami nadvse uspešno sodeluje že od nastanka jezera.

Na bobo in šnops

»Ko je nastalo jezero, je to s seboj takoj potegnilo kup obiskovalcev. Vsak vikend do septembra so našteali par sto kolesarjev, par deset avtobusov, tudi konjskih vpreg in vsega živega. Ljudje so takoj ugotovili, da jezero prinaša tudi nove možnosti za zaslužek. Zbiljci so na domačih improviziranih stojnicah začeli ponujate krofe oziroma bobo, to je lokalni izdelek brez marmelade, in seveda šnops. Ko so začeli, so ugotovili, da tega ne morejo početi vsak sam zase, zato so 11. septembra 1953 ustanovili turistično društvo. Letos ravno praznujemo njegovo 70. obletnico,« za okrogli jubilej izvem na poti do gostilne Jezero, prvega lokala v lasti turističnega društva Zbilje, kjer imajo še vedno društvene prostore. S terase se odpira prečudovit pogled na jezero, Polhograjske Dolomite, Sveti Jakob, Jeterbenk ter cerkev Sv. Marjete.

»Včasih je bil v tem lokalu eden prvih diskov v Sloveniji. Imenoval se je Jezero. Med letoma 1975 in 1985 so tukaj nastopili vsi priljubljeni izvajalci tistega časa. Ko je šel Daniel s pesmijo Džuli na Evrovizijo, smo ga naslednji teden gostili v Zbiljah. Pri nas so gostovali tudi Tereza

Kesovija, Bjelo Dugme, Faraoni. Tukaj so nastopali najbolj znani jugoslovanski izvajalci,« se sogovornik nostalgичno zazre v preteklost. Po gostilni Jezero so odprli še bistro Dotik, kjer so imeli včasih vse vikende plese, zdaj pa lokalni prebivalci toliko hrupa ne bi več prenesli. Njihova je tudi pizzerija Sedmica, kar pomeni, da imajo v lasti kar tri lokale. »Seveda dobivamo tudi pritožbe. Moti nas, da prihajajo od tistih, ki so se v Zbilje preselili zaradi tega, ker gre za priljubljen turistični kraj. Motijo jih nedeljski obiskovalci, zapri bi vsa

Seznam novih funkcionarjev Turistične zveze Slovenije

UPRAVNI ODBOR TZS

Predsednik:

Jakopič Albin-Kajtimir

I. podpredsednik:

Potočnik dr. Miha — fizični član

II. podpredsednik:

Šubič Miran — TD Ljubljana

Glavni tajnik:

Weiss ing. Hugo — fizični član

Člani:

Andrijašič mr. ph. Boris — TD Novo mesto

Baš Franjo — fizični član

Bregar Rudi — CK LMS

Brus Mira — OD Ptuj

Goršič Ivan — TD Rogaska Slatina

Hegediš Franček — TOD Murska Sobota

Horjak Dušan — TOD Kranj

Iskra Cene — Publisk svet Slovenija

Jeraj Jože — Republiški svet sindikatov Slovenije

Jeraj Jože — TD Bohinj

Košir Fedor — Planinska zveza Slovenije

Kunčič Anton — TD Bled

Lepina Danijel — JDZ

Lesjak Lojze — TD Fortarož

Ločniškar Lado — TD Zbilje

Logar Anton — TD Ravne na Koroškem

Malavašič mr. ph. Anton — TD Trbovlje

Mrak Vladislav — PTT

Okrajšek Eranc — TD Vrhnika

Pire Tone — TD Skofja Loka

Pohar Lado — TD Koper

Prevoršek Božo — fizični član

Renko Stane — Gostinska zbornica za LRS

Rigler Karel — TD Kočevje

Sever Janko — TD Postojna

Štumpfcl Maks — TD Trzin

Vujd Franjo — TD Mozirje

Varl mr. ph. Janez — TOD Maribor

Vudler Zoran — OTD Celje

Zupan Anton — Avtomoto zveza Slovenije

Zižek dr. Ciril — TOD Gorica

Zonta Edi — TD Bovec

Svet za prosveto in kulturo LRS

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS

Svet za urbanizem LRS

Drž. sekretariat za notranje zadeve LRS

Drž. sekretariat za gospodarstvo LRS

Drž. sekretariat za občo upravo in proračun LRS

NADZORNI ODBOR

Predsednik:

Marsel Ivo — fizični član

Člani:

Gnidovec Ante — fizični član

Klačar Slavko — TD Ljubljana

Kolar Milan — Zavod za spomeniško varstvo LRS

Poljnar Tone — Trgovinska zbornica za LRS

PRESEDESTVO TZS

Predsednik: Albert Jakopič-Kajtimir

I. podpredsednik: dr. Miha Potočnik

II. podpredsednik: Miran Šubič

Glavni tajnik: ing. Hugo Weiss

Člani: mr. ph. Boris Andrijašič

Avgust Bračič

Cene Iskra

Jože Jurač

Fedor Košir

Lojze Lesjak

Božo Prevorsek

Stane Renko

Mr. ph. Janez Varl

Zoran Vudler

Dr. Ciril Zižek

Zgodovinski dokument, ki dokazuje, da so predstavniki TD Zbilje že od ustanovitve v organih TZS

parkirišča, prepovedali bi ljudem, da hodijo ob Zbiljskem jezeru. Moti jih, da tukaj čez s helikopterji v Klinični center vozijo ponesrečence iz hribov. Moti jih cerkev v Smedniku, ki zvoni,« je rahlo kritičen do prišlekov, ki želijo uvesti svoja pravila.

»Po drugi strani se nekateri od novih prebivalcev udeležujejo vseh naših akcij. Dvakrat na leto imamo očiščevalne akcije, saj se vseeno nabere veliko smeti. S tem poskrbimo, da se ljudje med seboj družijo in spoznajo. Včasih smo imeli zборе krajanov, zdaj pa tega ni več, in ljudje ne vedo, kdo je njihov сосед. Očiščevalne akcije so idealne za spoznavanje. Naredimo jih kar na piknik prostoru Sidro, da imamo lahko tudi pogostitev. Potem se ljudje tam zadržujejo ves dan,« razkrije, da so očiščevalne akcije pravzaprav tudi spoznavni večeri. V Zbiljah je bilo 14 avtohtonih rodbin, zdaj pa je prebivalcev precej več. »S 14 leti so me sprejeli in upravni odbor turističnega društva, pred 35 leti sem postal tajnik, od leta 2001 pa sem predsednik. Na tem položaju sem nasledil Karla Vernika. Ko sem postal tajnik, so imele Zbilje 60 hiš, danes jih je 290,« pojasni in doda, da ima iz leta v leto več članov tudi turistično društvo. Trenutno jih je kar 167.

Od čolnarne do piknikov

Zelo aktivni so tudi pri športnih dejavnostih. »Naša osnovna športna dejavnost je čolnarjenje. Za to dajemo največ denarja. Imamo tudi srečo, ker imamo Uroša Koširja, ki je zaljubljen v vodo. To dela res iz ljubezni, ne pa, da bi veliko zaslužil. V društvu je bil zaposlen 30 let, zdaj pa je v pokoju in vzgaja mlado generacijo. Tako zagnanega človeka, kot je on, ni mogoče najti. V čolnarni imamo 15 čolnov, ki jih je Košir naredil sam,« pojasni med ogledom čolnarne, ki jo nameravajo v kratkem obnoviti. Načrtujejo tudi postavitev Družbenega centra Zbilje z gasilskim domom.

Iztok Pipan v družbi drugih članov in članic Turistične zveze Slovenije

»Na obali smo naredili tri igrišča za odbojko na mivki, potem smo iz enega malega prostora za piknik prišli na to, da smo zgradili res velik piknik prostor, ki sprejme do tri tisoč obiskovalcev. Imamo velik prireditven prostor, kjer je lahko tudi 10 tisoč udeležencev. Ta konec tedna so imeli naši gasilci gasilsko veselico, ki se je imenovala Zbiljarija. V petek so imeli več kot 3500 obiskovalcev. Pri nas se lahko dela tudi velike zadeve,« je predstavil zabavno-športni program. Za mladino in družine so poskrbeli z otroškimi igrišči, na enem od njih so imeli še do nedavnega celo brezplačni prevjalni kotichek. Najbolj jih boli, da okoli jezera še zdaj nimajo sprehajalne poti.

Jaga baba v podzavesti

Da jim ni tuja niti kultura, se prepričam ob ogledu fotografij razstavljenih v Galeriji pod kozolcem. »Tako jaz kot moj tajnik sva se vedno povečini ukvarjala s kulturo. Organizirali smo pesmi na vodi, likovne delavnice, imeli smo tudi poseben festival Kresna noč. Na kresno noč smo iz Zbiljskega jezera pripeljali Jago babo, vsi neporočeni mladi Zbiljci pa so takrat na jezeru prižgali ogenj. Ta tradicija je po 12 letih zamrla, saj smo ugotovili, da se ponavljamo. Jago babo imamo še vedno vsi v podzavesti,« hudomušno pripomni Pipan.

Zdaj imajo tudi svoje kulturno in turistično društvo, za kar so se odločili zaradi lažjega kandidiranja na razpisih. »Vsi smo seveda povezani med seboj, tudi gasilci. Najbolj aktivni prostovoljci so vključeni v vsa društva,« predstavi organizacijsko strukturo in nadaljuje, da je njihovo turistično društvo tudi v slovenskem prostoru delovalo zelo povezovalno. Njihovi člani so že od vsega začetka aktivni v organih in projektih Turistične zveze Slovenije, kot so Moja dežele – lepa in gostoljubna, Turistični drobnogled in Skupnost obvodnih krajev Slovenije, ki ji Pipan že pet let tudi predseduje.

Pipan v družbi s Petrom Misjo, nekdanjim predsednikom TZS in Juretom Sodjo, nekdanjim podpredsednikom TZS

»Ta Skupnost je zrasla na željniku Darčija Volka iz TD Most na Soči in Marijana Kardinarja iz TD Dobrovnik. Včasih so ta srečanja sofinancirali direktorji elektrogospodarstev, zdaj pa temu niso več naklonjeni, saj je pomemben samo dobiček. Vsako leto smo organizirali srečanje ob hidroenergetskih objektih od Dravi, Savi in Soči, pred nekaj leti pa smo Skupnost iz objezerske preimenovali v obvodno, čeprav smo še vedno zraven predvsem objezerski kraji. Razmišljali smo, da kup turističnih društev deluje ob vodah, imajo mline, sprehajalne poti, zato bi bilo prav, da se pridružijo tudi oni, kar pa se za zdaj še ni zgodilo,« je povedal Pipan in vsa turistična društva ob takšnih in drugačnih vodnih virih še enkrat pozval, naj se pridružijo Skupnosti obvodnih krajev Slovenije.

Besedilo: Polona Freljeh
Fotografija: Osebni arhiv

Iztok Pipan na »njegovem« Zbiljskem jezeru

Fotografija: Marko Leparčič

Čarobni svet jezer, potokov in slapov

Bohinj, slikovita dolina v osrčju Julijskih Alp, je pravi dragulj Slovenije. Domačini pravijo, da je Bohinj na koncu sveta, vendar je le 25 km oddaljen od Bleda in dostopen tudi z avtobusom ali vlakom. Slovi po svoji neverjetni naravni lepoti in ena od njegovih največjih značilnosti so njegove čudovite vodne znamenitosti. S svojimi kristalno čistimi jezери, slapovi in gorskimi potoki Bohinj ponuja obiskovalcem neizmerno raznolikost in izjemne možnosti za raziskovanje narave. V nadaljevanju vam jih nekaj predstavljamo.

Bohinjsko jezero je biser alpskega sveta in največje stalno jezero v Sloveniji. Leži ob vznožju gora in ponuja slikovite razglede na okoliške vrhove. Jezero slovi po svoji čisti, smaragdno modri vodi, ki je idealna za kopanje in različne vodne športne aktivnosti, kot so supanje, veslanje, in ribolov. Ker pa Bohinjsko jezero skupaj s Savo Bohinjko predstavlja edinstven vodni sistem, zakon o Triglavskem narodnem parku predvideva najstrožje varstvene ukrepe. Vse, da ohranimo ta neokrnjeni vodni sistem tudi za prihodnje generacije. Zato na tem območju veljajo pravila plovbe. Določene so vstopne točke za vsa plovila, večja od dveh metrov, dovolilnice pa lahko kupite tudi v Informacijskem centru Bohinj v Ribčevem Lazu, kjer boste prejeli tudi vse potrebne informacije. Ob jezeru so plaže, idealne za sprostitev in uživanje na soncu. Prav tako je jezero izhodišče za raziskovanje okoliških gorskih poti in drugih vodnih znamenitosti v dolini.

Malo bolj skrita ali težje dostopna je dolina Sedmerih Triglavskih jezer, vendar planincem ponuja edinstveno nagrado, ko jih obišejo. Nikakor pa ne pozabimo, da za varen korak v gorah potrebujemo pravo opremo, da lahko uživamo v osvojenih vrhovih in dolinah. Kopanje v triglavskih jezerih pa je strogo prepovedano.

Slap Savica je eden najbolj ikoničnih in znanih slapov v Sloveniji. Leži na koncu Bohinjske doline, še malce višje od vasi Ukanc. Slap Savica ni edini na svetu, ki ga lahko imenujemo dvojni slap, čeprav je zato zares očarljiv. Prvi krak je visok kar 78 m, drugi pa 25 m. Ob močnem

deževju pa kraško območje Črnega jezera ne more več požirati vode. Takrat se ob slapu Savica pojavi do 600 m visoko večstopenjsko slapišče. Včasih je vode premalo, takrat lahko vidimo samo nižji krak slapu, kar je tudi svojevrstno doživetje. Pot do slapu vodi skozi čudovit gozd, kjer se boste lahko povzpeli po stopnicah in občudovali naravne lepote. Med vzponom boste obdani s svežim zrakom in zvoki narave. Ko prispete do slapu, boste nagrajeni s spektakularnim pogledom na padajočo vodo, ki se razprši v bazen spodaj. To je priljubljeno mesto za fotografiranje in občudovanje naravne lepote. Če si v poletnih mesecih zaželite osvežitve, se lahko sprehodite čez Hudičev most, le streljaj od vasi Stara Fužina. Od tam se v prijetni

Fotografija: Mojca Očlar

senci sprehodite po koritih Mostnice, pot pa lahko nadaljujete po dolini Voje, vse do slapa Mostnice. Na sprehodu po koritih Mostnice lahko občudujete kristalno čisto vodo in čudovito oblikovane skale. Pester je tudi rastlinski in živalski svet v koritih, pečat pa so pustili tudi tamkajšnji prebivalci. Kot zanimivost naj omenimo, da so prvi pristopniki na Triglav (štirje srčni možje) vzpon začeli prav skozi dolino Voje.

V koritih lahko občudujete Hudičev most, ki je bil prvotno zgrajen za lažje tvorjenje železove rude. Na poti pa je še kar nekaj mostov – Urščov most, kjer je tudi vstopna točka, Češenjski most in Beraški most, katerega ime je zapisano z rdečo barvo in datirano z letnico 1903, ter dve brvi. Popolnoma smiselno je torej, da se vodotok imenuje Mostnica.

Korita Mostnice so nastala kot posledica vodne erozije. Najlepše so vidni erozijski lonci in draslje, to so različno velike okroglaste kotanje v strugi reke. Posebno zanimiva je prevotljena skala, ki s skalnim lokom spominja na slonji rilec.

Sprehod lahko nadaljujete po planini Voje, ki je prav tako bogata z vodo. Napaja jo mostnica in njeni številni pritoki. Na koncu planine pa našo pozornost spet ujame 21 m visok slap Mostnice.

Bohinj je destinacija, ki vas bo očarala s svojimi vodnimi znamenitostmi. Od veličastnega Bohinjskega jezera do spektakularnega slapu Savica, od čarobne Mostnice do idilične

doline Voje – te vodne znamenitosti vas bodo navdušile s svojo lepoto in edinstvenostjo. Bohinj je kraj, kjer se lahko popolnoma povežete z naravo in se prepustite njenemu čarobnemu vplivu. Če ste ljubitelj narave in iščete destinacijo, ki ponuja čudovite vodne znamenitosti, je Bohinj zagotovo destinacija, vredna obiska. Ne glede na to, ali želite aktivno raziskovati ali se samo sprostiti in uživati v naravi, ima Bohinj nekaj za vsakogar. Prepustite se čarom te prečudovite doline in ustvarite nepozabne spomine.

Besedilo: Turistično društvo Bohinj

Bohinjsko jezero iz Vrha nad škrbino

Obala bajerja

Območje Šobca je bogato z vodami

Kamp Šobec leži pod Lescami, levo od ceste Lesce–Bled na Gorenjskem. S treh strani ga obkroža Sava Dolinka, v zgornjem delu kampa pa leži idiličen bajer z otočkom.

Nastanek Šobčevega bajerja

Nekdaj so površine, kjer je danes Rekreacijski park Šobec, tako kot danes preraščali travniki in gozdovi, območje zdajšnjega bajerja pa je bilo močvirnato, saj so tja tekli številni potoki, ki so izvirali pod Lescami in se prek tega mokrišča stekali v Savo Dolinko. Radovljiška gospoda grofje Thurn so si je tam že sredi 17. stoletja uredili ribnik in območje Šobca je bilo že vse od takrat namenjeno turizmu. Pred drugo svetovno vojno so se v ta ribnik hodili kopat leški otroci, leta 1956 pa je padla odločitev, da bo na tem mestu nastal prostor za taborjenje in šotorjenje. Julija istega leta so ga domačini prostovoljci začeli urejati, saj so v lokaciji videli veliko priložnost za razvoj turizma. Kmalu so se organizirali v okviru turističnega društva, ki je lastnik rekreacijskega parka in z njim upravlja še danes. Najprej so iz ribnika spustili vodo, z dna odstranili blato, uredili nabrežje ter sočasno očistili gozd in zgradili makadamsko cesto do glavne ceste Lesce–Bled. Šobčev bajer je tako postal prvo naravno kopališče v celinskem delu Slovenije, ki je od leta 2001 ponosni nosilec modre zastave kot znaka kakovostnega in varnega kopališča.

Razvoj avtokampa in prihod prvih gostov

Kamp Šobec je prvi gost, to je bil trgovec z Nizozemske, obiskal leta 1957 – in prav Nizozemci se še vedno vsako leto uvrstijo med prve tri skupine najbolj zastopanih tujih gostov v sezoni. Kmalu po sprejemu prvih gostov so kamp opremili z električno napeljavo in lastnim vodovodom, ki obratuje še danes. Zgradili so sanitarije in prve lesene

bungalove. Leta 1961 se je odprla recepcijska služba, leto pozneje še restavracija. Več let ni minila niti ena sezona, ko v kampu ne bi ponudili česa novega, tako je še danes. Tudi število gostov je iz leta v leto naraščalo in vedno so prevladovali gosti iz zahodne Evrope. Rast prenočitve se je prvič nekoliko ustavila ob razpadu Jugoslavije leta 1991, vendar ne za dolgo. Naslednji prelomnici z manj gosti sta bili sezoni leta 2020 in 2021, ko se je ves svet ustavil zaradi virusa covid 19. Takrat se je, predvsem po zaslugi vlade, ko so vsi prebivalcem dobili turistične bone, zelo povečal obisk slovenskih gostov, od katerih so mnogi šele takrat spoznali udobje in lepoto kampa Šobec. Leto 2022 pa je bilo spet rekordno v vseh pogledih.

Sava Dolinka

Vaš prostor v naravi

Kamp Šobec navduši vsakogar, ki ima rad neokrnjeno naravo, čudovite razglede, mir in pozitivno energijo. V turističnem društvu, ki je še danes lastnik kampa, so gozd ohranili in povsod po kampu skrbijo za zelene travnate površine. V njem se dobro počutijo vsi – otroci, ki imajo na voljo moderna igrala ali dopoldneve preživljajo ob animacijah v Mini klubu pod skrbnim vodstvom mentorjev in odraslih, ki jim je na voljo odlična gostinska ponudba v eni najlepših restavracij ob jezeru v Sloveniji. Tam so tudi trgovina, sodobne sanitarije in dobre logistične povezave za aktivno preživljanje prostega časa. Do Bleda vodi urejena kolesarska pot ob glavni cesti, od tam izhajajo tudi številne pešpoti, ki vodijo na Jelovico, v Radovljico, Lesce ali na Bled. Šobec je idealna destinacija za preživljanje dopusta ali zgolj vikenda v naravi, kjer gostje lahko izbirajo med tremi tipi parcel. Klima na parcelah ob Savi Dolinki je bolj sveža, ker Sava s svojim tokom s sabo nosi nežen osvežilni piš in šumenje, parcele v notranjosti so mirnejše in v prijetnem zavetju, tiste ob bajerju pa so kategorizirane kot premium, ker imajo neposreden dostop do lastne plaže ob vodi. V kampu Šobec je poskrbljeno tudi za tiste brez opreme za taborjenje, saj poleg parcel kamp nudi še deset bungalovov in štiri popolnoma nove glamping šotore.

Odlično izhodišče za kolesarske izlete po okolici in osvežitev v bajerju po končanem izletu.

Dan v kampu Šobec

Dnevi ob vodi potekajo sproščeno, mirno in tiho, in ker kamp leži sredi borovega gozdička ob reki in bajerju, nudi dom številnim živalim. Poleg jutranjega žvrgolenja ptic je mogoče uzreti tudi kakšno radovedno veverico, zvečer pa v spanje zaziba ubrano regljanje žab. Veličastna narava ponuja fantastične točke za fotografiranje, sprehode, ribarjenje, kolesarjenje, dnevne izlete, raftanje, supanje in druge aktivnosti. Športniki imajo na voljo igrišče za tenis, odbojko na mivki, košarko, nogomet, mini golf, badminton, namizni tenis in plavanje. Med vhomom v kamp in bajerjem od leta 2018 stoji nova restavracija z odlično kulinarčno ponudbo in velikim prireditvenim prostorom, kjer je v sezoni vsak večer poskrbljeno za živo glasbo.

Vse se vrti okoli vode in dreves

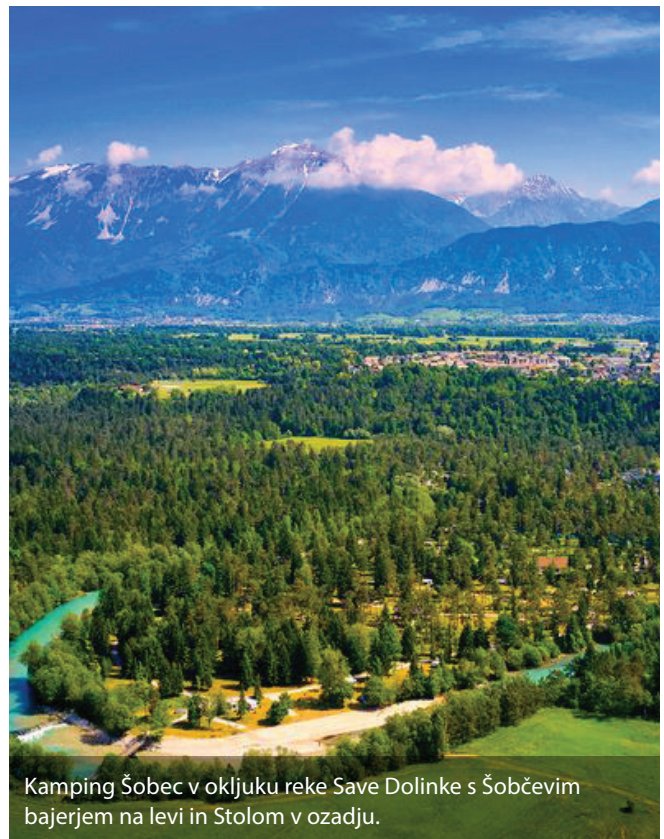
V rekreacijskem parku Šobec so ohranili tudi nedotaknjeno mokrišče, kjer najdete lehnjakove izvire, navadni trst, rastišča navadne rezike in mastnice ter veliko število zelenih žab in planinskih pupkov. Tako na mokrišču kot na bajerju in savskih okljukih živijo race mlakarice, obiščajo pa jih tudi labodi grbci.

V kampu Šobec se zavedajo pomena neokrnjene narave, zato rahločutno ravnavo tako z drevesi kot vodnimi viri. Leta 2014 je kamp prizadel močan žledolom, v katerem je bila uničena več kot polovica dreves. Takrat se je poleg reševanja drevja začelo tudi posodabljanje kampa, ki ga je zaznamovalo urejanje komunalne infrastrukture, gradnja novih objektov in lastne čistilne naprave – vse v sozvočju z naravo. Preden Turistično društvo Lesce v kampu Šobec postavi nov objekt, preštejejo drevesa in objekt postavijo tako, da ostane neokrnjenega čim več naravnega okolja. Vsako leto posadijo med 200 in 300 avtohtonih drevesnih sadik, predvsem bora, smreke in vrbe. Bajer vsako pomlad izpraznijo, z dna operejo mulj, ga spet napolnijo, vstavijo na tisoče ribjih mladice in ga na ta način pripravijo na novo sezono.

Varovanje vodnih in gozdnih virov je za turistično društvo in Kamp Šobec eden najpomembnejših ciljev, saj se zavedajo, da sta voda in gozd tisto, kar gosti pri njih najbolj cenijo. Kamp je pridobil vrsto okoljskih znakov, kot so Green Destination – certifikat zelene nastanitve, Doves Fee – mednarodni ekološki znak za kakovost naravnega kopališča modra zastava, Green Key – trajnostni okoljski certifikat, znak kakovosti Triglavskega narodnega parka. V kampu pri čiščenju uporabljajo le ekološka čistila in recikliran papir, vse odpadne vode pa prečistijo v lastni čistilni napravi.

Kamp je za goste odprt od aprila do oktobra, restavracija in park sta za dnevne obiskovalce odprta vse leto. V Turističnem društvu Lesce vas vabijo, da jih obiščete in v Kampu Šobec poiščete 'vaš prostor v naravi'.

Besedilo in fotografije: Turistično društvo Lesce

Kamping Šobec v okljuku reke Save Dolinke s Šobčevim bajerjem na levi in Stolom v ozadju.

Fotografija: Erika Kovacic

Poletje na Petelinjskem jezeru

Pustite se očarati

Pivška presihajoča jezera

Krajinski park Pivška presihajoča jezera www.pivskajezera.si leži v kotlini, kjer se rodi burja. Ko se pivško podzemlje napolni z vodo, južna pobočja javorniških gozdov odsevajo na gladini 17 presihajočih jezerih. Nikjer na svetu ni na enem območju zbranih toliko presihajočih jezer, ki svojo podobo spreminjajo vsak dan.

Preplet vode, kamna in človeka prikaže naravno in kulturno dediščino v najlepši obliki. V kraških kotanjah je včasih voda, drugič pisani travniki. Izmenjevanje rakcev škrgonožcev in žab, plavajočih med zelenimi travnimi bilmami, z metulji in pticami nad cvetličnimi preprogami je naravna dediščina, ki se je ohranila po zaslugi domačinov, ki so s temi naravnimi danostmi gospodarili tako, da jih niso poskušali spreminjati.

Pivška presihajoča jezera so različno velika in vsako od njih ima svoje skrivnosti. Največje med njimi je Palško jezero, ki je, ko je napolnjeno, veliko za kar 300 nogometnih igrišč. Voda se na površju najprej pojavi in se najdlje ohrani v Petelinjskem jezeru, ki je drugo največje v skupini Pivških jezer.

Skozi pivško kotlino počasi vijuga reka Pivka. Izvira v Pivščah pod Zagorjem, ponika pa v Postojnsko jamo, ki jo je ustvarila v milijonih let. Njeno ime pomeni 'polje, ki pije vodo'. Tako so po njej poimenovani reka, pokrajina, kraj in občina.

Tam, kjer se lahko najdeš

Zaradi edinstvene in zelo dobro ohranjene narave je Občina Pivka leta 2014 ustanovila Krajinski park Pivška presihajoča jezera. Pivška jezera imajo tudi svoj muzej! Ekomuzej Pivških presihajočih jezer, ki se

trenutno širi in prenavlja, bo odprl vrata konec septembra 2023. Ekomuzej Pivških presihajočih jezer je odlična vstopna točka v krajinski park. Tu lahko pustite avtomobil in se sprehodite do najbližjega Petelinjskega jezera, nato še nekoliko višje do razgledne točke nanj. Tam vas bo čakala lesena gugalnica in klopce v gaju, kjer boste lahko pozabili na vsakdan, zadihali in se sprostiti.

Raziskovanje Pivških jezer

S kolesom ali peš se nato odpravite po kolovozih do Trnja in dlje, na primer do Palškega jezera ali še naprej do Parskega ali Drskovških in Zagorskih jezer. Zaraziskovanje Pivških jezer je v turistično-informativnih centrih in pri turističnih ponudnikih na voljo zemljevid tega območja, ki ne le usmerja po poteh, ampak daje navodila, kako ukrepamo, če srečamo katero od velikih zveri, saj na tem območju živijo vse tri – medved, volk in ris. Prav tako nas zemljevid spodbuja, da smo pozorni na okolico, rastline, živali in na njihove sledi, na koncu sprehoda lahko obkljukamo, katere vrste smo srečali.

Za mlajše obiskovalce oziroma za tiste, ki so bolj veščji uporabe mobilnih aplikacij, je na voljo brezplačna aplikacija Pivška jezera, ki je dosegljiva v trgovinah Google in Apple. Na aplikaciji je naloženih

sedem tematskih poti med jezeri v kar sedmih jezikih (slovenščina, angleščina, hrvaščina, nemščina, italijanščina, francoščina in nizozemščina). Poti lahko izbirate glede na dolžino, ki ste jo pripravljene prehoditi, ali na posebno zanimanje, zahtevna pa ni nobena in vse so dostopne tudi s kolesom.

Aplikacija deluje tako, da nas vodi po poteh in potkah, hkrati pa opozarja na zanimive točke, pove zanimivosti o jezerih, rastlinah in živalih, ponudi pa tudi zanimive zgodbe. Na primer tisto, kako je nekoč skoraj vsa vas utonila v zamrznjenem Petelinjskem jezeru, ter tisto o našem Martinu Krpanu in njegovi ljubi Sveti Trojici. Tudi pohodniki se radi povzpnejo nanjo, saj nudi čudovite razglede, v spomladanskem in poletnem času pa tudi neverjetno pestrost cvetlic in metuljev.

Poleti jezera skrivnostno izginejo v kraško podzemlje, namesto vode pa nam narava ponudi čudovite travnike, polne dišečih cvetlic, barvitih metuljev in ptičjih napevov.

Sibirske perunike na Petelinjskem

Najlepši čas za občudovanje cvetličnih preprog na dnu jezera je prav junij. Drugod redke, ogrožene in izginjajoče vrste tu bujno rastejo: celolistni srobot, ilirski meček, še posebno pa robati luk, ki dno Petelinjskega jezera v tem času obarva v lila barvo.

Potopljeni borovci na Palškem jezeru

Raziskovanje Pivških jezer je še bolj izpopolnjeno v družbi lokalnega vodnika. S svojim strokovnim znanjem nas popelje med jezera, pašniki, čez travnike in skozi gozdove, pripoveduje o naravi in trdoživih domačinih, ki so se stoletja preživljali s tradicionalnim načinom življenja. Zato, če želite resnično doživeti Pivška jezera, se prepustite lokalnemu vodniku. Poiščite pravega poznavalca, ki bo vaše raziskovanje spremenil v nepozabno pustolovščino.

Če bi radi med Pivškimi jezeri kolesarili, a nimate kolesa, vam ga lahko priskrbimo. Gorsko ali električno z ali brez vodnika, po vaši želji. Med raziskovanjem Pivških jezer boste zagotovo postali lačni. Našli boste kmetije, na katerih se trudijo ohraniti tradicijo lokalne kuhinje in slovijo po izjemnih kravjih in ovčjih sirihi.

Pristna lokalna jed na Pivškem je zagotovo krompir v zevnci. Ta tradicionalna jed se pripravlja iz domačega krompirja in kislega zelja, postrežemo ga z ocvirki in klobaso ali jetranco. A tudi brez teh mesnih dodatkov je krompir v zevnci izjemno okusen rastlinski obrok.

Poletno Palško jezero

Sladoled je ena izmed najljubših poletnih poslastic. V Pivki imate priložnost poskusiti domač sladoled, ki je izdelan iz biodinamično pridelanih jagod.

Tako boste v Pivki poleg odkrivanja čudovite narave in bogate zgodovine imeli tudi priložnost, da se okrepite s pristnimi lokalnimi dobrotami. Hrana, ki jo boste okušali, je izraz ljubezni do tradicije, ki se prenaša iz roda v rod.

Na Pivškem lahko tudi prenočite v kampih, na turističnih kmetijah, v gostišču ali v zasebnih sobah. Turistični in gostinski ponudniki so zbrani vsi na enem mestu na spletni strani www.visitpivka.si.

Zjutraj na Petelinjskem jezeru

Pivka je majhen kraj za velika doživetja. Za ljudi, ki jih zanima narava ali zgodovina ali oboje. Park vojaške zgodovine www.parkvojaskezgodovine.si je zakladnica številnih kosov vojaške opreme in pričevanj, zgodb vojsk, ki so se na tem prehodnem območju z Mediterana v celinski svet kar vrstile. Dolina reke Pivke s Pivškimi jezera, razgledni greben Šilentabor, ki jo loči od Košanske doline in Brkinov, pa so tudi raj za kolesarje in pohodnike.

Center o velikih zvereh Dina Pivka www.dinapivka.si nam predstavi življenje medveda, volka in risa, tri največje in najbolj fascinante zveri, ki prebivajo v naših gozdovih. Obiskovalcem omogoča, da se poglobijo v njihov svet in tako dobijo večje spoštovanje in razumevanje za te veličastne živali.

Prijazno vabljeni na Pivško!

Jutro na Sveti Trojici

Več informacij:

td.pivka@gmail.com | www.facebook.com/tdpivka

Dobrodošli na prav posebnem koščku sveta

Predstavljajte si mistično pokrajino, kjer se resničnost prepleta s fantazijo – prostor, kjer je valovanje periodičnega ritma narave v ospredju. Cerknjško jezero ni navadno jezero, je osupljiv pojav, ki se spreminja iz dneva v dan, v vsakem letnem času dobi drugačno podobo in obiskovalca vedno znova preseneti, saj ni nikdar takšno, kakršnega je lepote in miru željni prišlek pričakoval. Predstavljajte si razprostrto ogledalo vode, ki se pojavi in izgine kot trik iluzionista in vedno znova ustvarja očarljiv spektakel, ki jemlje dih.

Tudi njegovo rojstvo je bilo spektakularno in pravljичno. Tako pripoveduje legenda o dveh graščakih, smrtnih sovražnikih, katerih hči in sin sta se usodno zaljubila. Ko bi moral mladi princ, ki si je želel roke sovražnikove hčerke, ponjo priti s čolnom, v času, ko na Cerknjškem polju še ni bilo vode, le studenčki, je zaljubljeni mladenič to tudi res storil, in sicer pomočjo Jezerka, povodnega moža, ki mu je svetoval, naj zamaši požiralno luknjo in tako ustvari jezero. Zgodba se je na žalost končala s tragično, smrtjo obeh zaljubljenecv, ki se nista mogla sprijazniti z neizpolnjeno ljubeznijo. Tragedija pa nam je prinesla biser: Cerknjško jezero.

Med bolj deževnimi sezonami, kot sta pomlad in jesen, se jezero povsem napolni in lahko doseže površino do 26 km², kar mu daje naziv največjega jezera na Slovenskem. Prav zdaj je največje, saj sta bila letošnja april in maj padavinsko zelo bogata. Polno jezero prinaša priložnost, da si ta mistični naravni pojav ogledate z vodne gladine. Plovba je dovoljena, kadar je vodostaj vode na merilni postaji Dolenje Jezero višji od 150 centimetrov. Pluje se lahko le po osrednjem območju Cerknjškega jezera, ki se razteza na desni strani makadamske ceste Dolenje Jezero–Otok, ter na območju Vodonosa. Natančnejše informacije o dovoljenih lokacijah plovbe boste dobili v Centru za obiskovalce Cerknjško jezero ali pri predstavniku turistične agencije Tur Servis, ki med vikendi in prazniki izposoja kanuje, in to neposredno ob Cerknjškem jezeru. Samostojno ali skupaj z lokalnim vodnikom vam ponuja različna posebna doživetja – **Kanu safari**.

Ob tem izjemnem presihajočem jezeru se da vedno kaj zanimivega početi, tudi kadar vode v njem ni. Od aprila do konca septembra se lahko udeležite **Tematskih vikendov**, ki jih organizira **Notranjski park**, upravljalec zaščitenega območja narave, kamor spada Cerknjško jezero. Tematski vikendi so vodena doživetja po mistični deželi Cerknjškega jezera, kjer v družbi izkušenih lokalnih vodnikov odkrivате in doživite naš prav posebni košček sveta – peš, s čolnom, s kolesi ali pa med vožnjo s tradicionalnim lojtrnim vozom na konjsko vprego. V poletnih mesecih jezero dobi novo podobo. Ko voda popolnoma

presahne, nam razkrije svoj goli obraz: skalovje izvirnih oblik, preplet lukenj in jam, pogled na poginule ribe, ki jih cerknjškim ribičem med težaškimi reševalnimi akcijami ni uspelo ujeti in pravočasno odnesti v zajezeni del jezera. V času, ko se lahko sprehajate po jezerskem dnu, se lahko podate tudi na **Tematsko pot Drvošec**, nagrajeno kot eno najboljših tovrstnih poti v Sloveniji. Na tej štirikilometrski večinoma gozdni poti lahko z lesenih opazovalnic narave (ena je visoka kar 10 metrov) občudujete osupljive razglede na vsakič drugačno Cerknjško jezero. Morda bo ob vašem obisku polno vode, morda pa bo videti kot zaraščeno polje. Na gozdnih poteh bodite pozorni na sledi živali, ki so zaradi bogastva hrane in vode prav tako obiskovalke Cerknjškega jezera. Tako sledi kot živali in rastline, ki jih ugledate, vam pomagajo prepoznati informacijske table na poti Drvošec.

Obiščite tudi na novo odprti **Center za obiskovalce Cerknjško jezero**. Ta je letos prejel mednarodno nagrado Jakob 2023, nagrado za inovativnost, kakovost in odličnost v turizmu. V Centru pa ne dobite le vseh informacij o tem, kaj, kako, kje in kdaj lahko počnete na območju Cerknjškega jezera in širše, ampak se lahko v njem tudi z vsemi čuti potopite v mističnost Cerknjškega jezera. Prisluhnete lahko zgodbam o njegovih preobrazbah, o tem, kako je to svetovno čudo nastalo, o izjemnosti pokrajine, ki so jo izrisali kraški pojavi, tudi o trudu lokalnih prebivalcev, ki so z jezerom stoletja sobivali in ga skrbno ohranjali.

Jezero je privlačno tudi pozimi, ko se spremeni v nadrealistični spektakel ledenih stvaritev zamrznjene vode in odblesek zimskega sonca na zaledeneli jezerski površini.

Zgodba o Cerknjškem jezeru je zgodba o večnem plesu suhega in mokrega, zgodba o čudežni površini, ki jo je izoblikovala narava. Je kraj brezkončnega odkrivanja skrivnosti in ustvarjanja spominov, ki se vam bodo za vedno vtisnili v srce.

Besedilo in fotografija: Notranjski regijski park

Ob Bloškem jezeru, ki je umetno, globoko do treh metrov, je lepo in radoživo.

Medved oživi, če so obiskovalci nevestni do narave

Domačini mu pravijo Volčje jezero, a je bolj in širše znano kot Bloško. Je umetno jezero na Bloški planoti na nadmorski višini 748 metrov, napaja pa se iz povirnih vod potoka Bloščice, ki je največja površinska voda Bloške planote. Veliko je okrog hektar, globoko pa do tri metre. Bloško jezero je zelo priljubljena izletniška točka, zlasti za družine in motoriste, tudi kolesarjev je vse več. V poletnih mesecih privablja kopalce od blizu in daleč, voda je osvežujoča, in kot se rad pošali eden najbolj znanih domačinov Dušan Kaplan iz Runarskega, je dobro obleči volnene kopalke.

»V minulem letu smo imeli na Bloškem jezeru približno štirideset tisoč obiskovalcev. Dnevni obiskovalci so bili večinoma iz Slovenije, gosti, ki prenočujejo ob Bloškem jezeru, pa so v glavnem tujci – Nemci, Nizozemci, Italijani, Belgijci, Američani in Izraelci. Kopanje na Bloškem jezeru je na lastno odgovornost, se pa večina obiskovalcev v poletnem času radoživo kopa v njem,« pravi Jože Doles, župan občine Bloke. Ob obali jezera je urejeno otroško igrišče, postavljena so unikatna lesena igrala in skulpture, med drugim velik medved. A pozor – po ustnem izročilu domačinov ta medved oživi, če obiskovalci nevestno ravnaajo z naravo! Bloško jezero so naredili domači prizadevni turistični delavci okrog leta 1970, občina pa je po letu 2000 poskrbela za celovito ureditev jezera z okolico in infrastrukturo in uredila kopalnišče. Vanj so umetno naselili ribe, nekatere druge živali so se priselile iz okolice. Na jezeru je dovoljen športni ribolov, v njem je med drugim veliko krapov. »Blokam je na moje veselje uspelo ohraniti še nekaj tiste prvobitnosti, ki jo poznamo iz pripovedi naših dedov. Slabih petdeset kilometrov iz Ljubljane je do Blok. Priporočam cesto proti Kočevju, na Rašici, Trubarjevem rojstnem kraju, zavijte ostro desno, v vasi Knej pa levo. Lepa cesta vas bo peljala po slikoviti pokrajini do Podstrmice. Od tod je še slabih osem kilometrov do središča planote Nove vasi. Sprejeli vas bodo oster zrak, vedro nebo, čisti potoki in dobri, malce zadržani ljudje. Le nekaj kilometrov od roba planote boste našli Bloško jezero, ki leži ob samem izviru rečice Bloščice,« vabi Dušan Kaplan. V neposredni bližini jezera je glamping Lake Bloke. Zgrajen je iz lokalnega lesa, daje pridih domačnosti in je edinstven, saj so vsi objekti in skulpture unikatni. V tamkajšnji okrepčevalnici gostom nudijo med drugim domače enolončnice, v brunarici pa izposojajo koles in supov. Ob vhodu v glamping oziroma park Idila prišleke najprej pozdravita dva velika lesena 'stražarja', ki skrbita, da prav vsi spoštujejo naravo in okolje Bloškega jezera. Bloke slovijo tudi po znameniti Krpanovi poti, še bolj pa kot zibelka smučanja v srednji Evropi. Blizu Bloškega jezera – v Novi vasi na Blokah je muzej, posvečen bloškemu smučarju in življenju Bločanov v starih časih. Za ogled Stalne muzejske razstave Bloški smučar se je treba najaviti vsaj en dan pred obiskom, saj sicer turisti in drugi obiskovalci ostanejo pred zaprtimi vrati muzeja.

In kakšno bo vreme letošnje poletje na Blokah in na splošno v Sloveniji? Takole pravi Dušan Kaplan, ki je znani ljudski napovedovalec vremena: »Ščip v juniju (4. 6.) nam bo žal prinesel deževno vreme. Bo sicer toplo, vendar bo vsiljivi dežek kazil razpoloženje prvih dopustniških dni. V tem tednu ima god Medard (8. 6.) – če na Medarda dežuje, 40 dni naletuje. Kaže, da se bo nestanovitno vreme vleklo tja čez Vidove dneve (15. 6.), ko je noč najkrajša, dan pa najdaljši. Vreme se bo ustailo šele okrog Šentjanža (24. 6.). Ne bo pa nič toplo. Nestanovitno vreme z nevihtami se bo zavleklo tja v julij, prav do Aleša (17. 7.), ko se bo končno ogrelo. Vroče in suho vreme bo držalo tja do Jakoba (25. 7.). Jakob velja za pomembnega ljudskega vremenarja – če je Jakob lep, bo božič mrzel, a obilna jesen. Vreme bo še naprej soparno z nevihtami in točo. Tako bo držalo vse pasje dni do Velikega šmarna (15. 8.). Ta pa obeta – če je Veliki šmaren deževen, meglen, hudo zimo. Prvi krajec v avgustu (24. 8.) bo prinesel prve hladne in deževne dni. Dnevi bodo že občutno krajši. Jesen je pred vrati. V avgustu praznujeta god Lovrenc (10. 8.) in Jernej (24. 8.). Oba napovedujeta jesen. Takole pravita – Lovrenc in Jernej lepa, taka se tudi jesen obeta. Če povzamem, bo poletje nestanovitno, s pogostimi nevihtami in celo točo. Junij bo hladen in moker, julij soparen in vroč, avgust pa v začetku vroč in ob koncu hladen.«

Besedilo in fotografiji: Duša Podbevšek - Bedrač

Dušan Kaplan je znani ljudski napovedovalec vremena, ki za junij ne napoveduje nič dobrega.

Idilično Škalsko jezero danes

Škalsko jezero

Na severozahodnem robu Velenja, za zadnjimi hišami, industrijskimi objekti in športnim parkom, leži idilično Škalsko jezero, najmanjše in najstarejše ugrezninsko jezero v Šaleški dolini. Širok nasip ga na zahodni strani loči od skoraj desetkrat večjega Velenjskega jezera. Na severni in vzhodni strani pa ga obdajajo travnati griči in gozdne površine, ki so s svojimi barvami in odsevi na vodni površini paša za oči v vseh letnih časih.

Škalsko jezero, s katerim gospodari Ribiška družina Velenje, je primerno za športni ribolov, njegova okolica je namenjena predvsem športnim in rekreativnim dejavnostim. Tu vsakdo najde kaj zase. Zelo priljubljena je sprehajalna pot okoli Škalskega jezera, kjer se dnevno rekreira veliko število občanov.

Škalsko jezero nekoč

Nastanek Škalskega jezera je povezan z izkopavanjem premoga in pogrezanjem tal. Sprva neugledni 'Špičkov tajht' se je v drugi polovici 20. stoletja spremenil v lepo urejen in dobro obiskan turistični center, pravi mali Bled, ki je skoraj 20 let privabljal obiskovalce od blizu in daleč. V tem času je jezero nosilo ime Turistično oz. Velenjsko, danes pa je znano pod imenom Škalsko jezero.

Urejena plaža ob Škalskem jezeru leta 1963 (hrani Frenk Špiler)

Letos mineva 70 let od slavnostnega odprtja tega turističnega centra: lepo urejeno kopalnišče in restavracija sta bila predana svojemu namenu 14. junija 1953. V naslednjih letih so bili zgrajeni še letni kino, bungalovi in kamp, igrišče za mini golf in športna igrišča. V začetku osemdesetih let je bila večina objektov porušeni, saj se je na tem območju znova začel izkopavati premog in so se tla pogrezala.

Letni kino ob Škalskem jezeru

V letu 2009 so mladi Velenjčani v okviru mladinske prostovoljne delovne brigade očistili povsem zarasli prostor nekdanjega letnega kina ob Škalskem jezeru, ki je bil zapuščen in delno zasut več kot 30 let. Kmalu je prostor na obrobju Velenja postal priljubljeno zbirališče

mladih, predvsem v poletnem času, nekaj let pa je tam delovalo tudi drsališče (Hokejski klub Velenje).

Mladinski center Velenje skupaj s partnerji pripravlja raznovrstne dogodke v **Letnem kinu ob Škalskem jezeru**. Letos bosta sredi junija (16. in 17. 6.) dva večja koncerta (**House night** in **Železni aktivizem**). V začetku julija (od 3. do 7. 7.) bo potekal tradicionalni **Indicamp**, dnevni doživljajski tabor z indijansko tematiko za osnovnošolce, med 21. in 29. julijem pa bodo organizirali celotjedenski sklop dogodkov **Neki poletnega**, ki se bo zaključil s tradicionalnim **Festivalom nasledlega kita**. Ko se bo v Velenju odvijal festival **MetalDays** (od 30. 7. do 5. 8.), bo Letni kino odprt vsak dan, v njem bo delovala kavarna.

Tradicionalni **Festival Kunigunda** bo med 31. 8. in 2. 9. postregel s stand up večerom in dvema koncertoma z zanimivimi gosti iz Hrvaške in Srbije. V sklopu **Lakefest 2023**, ki ga organizira Šaleški študentski klub, pa bo 8. 9. v Letnem kinu ob Škalskem jezeru še koncert z **Big foot mama**, **MRFY** in **Kokosy**.

Letni kino upravlja Mladinski center Velenje. Prireditveni prostor v čudovitem ambientu je mogoče najeti za organizacijo različnih javnih prireditev. Več informacij in kontakt: Mladinski center Velenje, Šaleška cesta 3, Velenje, www.mc-velenje.si, telefon: 041 596 122 (Janez), info@mc-velenje.si.

Zanimivosti in doživetja ob Škalskem jezeru

Sprehod po urejenih poteh ob Škalskem jezeru obiskovalcem mimogrede ponuja številne informacije o favni in flori, v živo pa si lahko ogledajo dristišče rib ob pritoku potoka Lepena in Sadni gozd. Imeli bodo priložnost videti labode in druge ptice, morda tudi konje z bližnje konjereje. S pomočjo aplikacije **Škalsko jezero in zgodbe potopljene vasi** pa lahko spoznajo zgodovino in zanimivosti tega območja.

Pospešena eksploatacija premoga med drugo svetovno vojno in takoj po njej je bila usodna za **središče vasi Škale**, ki se je skupaj z mogočno, skoraj 1000 let staro cerkvijo sv. Jurija pogreznilo in ga je zalila voda. Pod gladino Velenjskega in Škalskega jezera je ostalo tudi šest zaselkov oz. delov zaselkov.

Na območju nekdanjega središča vasi Škale so leta 1964 delavci velenjskega premogovnika pri izravnalnih delih po naključju našli ostanke okostij mastodontov. Strokovna izkopavanja so potrdila, da gre za dve vrsti mastodontov, starih okrog tri milijone let. Najdbe, ki jih hrani Muzej Velenje, spadajo med pomembnejše v evropskem merilu. Leta 2015 je društvo Revivas Škale v bližini najdišč, med Škalskim in Velenjskim jezerom, postavilo **obeležje najdišč mastodontov**.

Društvo Revivas Škale izvaja **vodene sprehode** okoli Škalskega jezera s predstavitvijo zanimivosti in prilagojenimi animacijami po

Društvo Revivas Škale izvaja okoli Škalskega jezera vodenja z animacijami

dogovoru za skupine obiskovalcev ali ob posebnih dogodkih. V juniju bosta to prireditvev evropskih razsežnosti **Dobimo se na vrtovih** (3. 6.) ter 70. obletnica odprtja kopališča in nekdanje restavracije Jezero. Pri izvajanju vodenj sodelujejo člani društva, domačini, ribiči ter **maskoti Fana in Jurij**.

Besedilo: Verica Pogačar

Več informacij in kontakt:

Društvo REVIVAS Škale, Škale 85 b, 3320 Velenje;
<https://revivas-skale.si/>; telefon 041 673 334 (Zvone);
info@revivas-skale.si.

Dogodki na Velenjski plaži

Poletje je tik pred vrati in s tem tudi prijetne temperature, ki nas vabijo na osvežujoč pobeg od vsakodnevnega vrveža. Junij prinaša prav posebna doživetja – številne dogodke na Velenjski plaži, ki bodo dodali piko na i poletnemu vzdušju. **Velenjska plaža** se lahko pohvali, da je bila že peto leto zapored razglašena za *najboljše naravno kopališče v Sloveniji*.

Poletje bomo pozdravili že v petek, **23. junija 2023**, ob 20. uri, s **Kresno nočjo** in tradicionalnim prižigom lučk na Velenjskem jezeru.

Novo kopalno sezono bomo odprli **v soboto, 24. junija 2023**. Tradicionalno odpiranje poletne sezone na Velenjski plaži pa letos dobiva nove dimenzije. Dogajanje bo privlačno in raznoliko. Odprtje Velenjske plaže bo potekalo v okviru **SPLASH FESTIVALA**, ki je nadgradnja festivala Pljuska, ta je od leta 2017 odpiral poletje na Velenjskem jezeru. V dveh festivalskih dneh bo združil brezplačne poletne aktivnosti na Velenjski plaži ter nastope vrhunskih glasbenih izvajalcev na Visti – največjem open air prireditvenem prostoru pri nas.

Brezplačno dnevno dogajanje 24. in 25. junija bo polno aktivnosti in tekmovanj za otroke in odrasle. Vračajo se številne družabne vsebine, spretnostni izzivi in zabavna tekmovanja za praktične nagrade, ki so uvodno počitniško 'džuskanje' na plaži bogatile že zadnjih nekaj let, med drugim tudi:

- odbojka na vodi * hoja po vodi (megavodni čevlji);
- plavajoča blazina Airtrack * vodni zorbzi (za hojo po vodi);
- namoči prijatelja * brezplačen najem supov;
- zabavni nagradni spusti z napihljivčki ...

Na plaži bodo modne pričeske v dobrodelni akciji **Odreži drugačnost** spet kreirali frizerji iz vse Slovenije, piknik na plaži si boste lahko sestavili tudi iz ponudbe food truckov in stojnic, uživali v šovih skupine **Dunking Devils** in preživeli nepozaben dan na plaži. Oziroma

kar dva. Ali tri, saj bo mogoče nov tobogan preizkusiti že v petek, na voljo pa bo tudi v soboto in nedeljo.

V juliju in avgustu bodo na Velenjski plaži potekali Dnevi za družine in kot novost Film pod zvezdami.

Dnevi za družine na Velenjski plaži:

- nedelja, 9. julij, med 16. in 18. uro – športne igre,
- nedelja, 16. julij 2023, med 16. in 18. uro – ustvarjalne delavnice,
- nedelja, 20. avgust 2023, med 16. in 18. uro – športne igre,
- nedelja, 27. avgust, med 16. in 18. uro – ustvarjalne delavnice.

Vista, park z razgledom

Film pod zvezdami:

- sobota, 22. julij, ob 21.15,
- sobota, 12. avgust, ob 21.15.

Zavod za turizem Šaleške doline, krovni upravljalec Velenjske plaže, bo v času kopalne sezone obiskovalcem nudil informacije o doživetjih v Šaleški dolini in turistični ponudbi. Turističnoinformacijski center (TIC) na Visti bo od 23. junija do konca avgusta odprt vsak dan, od 9. do 17. ure.

Za osvežitev priporočamo obisk ponudnikov: Vista bar, Sporty bar Jezero, Wunder bar, Restavracija Jezero, Restavracija Camp Velenje in ponudniki v lesenih hiškah na Velenjski plaži. Na Velenjski plaži bodo ob odprtju postavljena tudi igrala na vodi za otroke, ki bodo brezplačna.

DOGODKI NA VISTI – PARKU Z RAZGLEDOM:

- 3. 6. 2023: Vista de tour 2023

Dogodek je namenjen vsem uporabnikom ter ljubiteljem električnih skirojev iz celotne Slovenije in okoliških držav.

- 10. 6. 2023: Srečanje ameriških avtomobilov – Days of Thunder
Spektakularni dogodek American vehicle meeting – Days of Thunder že leta razveseljuje ljubitelje ameriške kulture v Sloveniji in prek njenih meja.

- 16. 6. 2023: Koncert skupine Šank Rock
Skupina Šank Rock bo na največjem odru do sedaj proslavila svojo 40. obletnico. Že od leta 1983 delijo svojo ljubezen do rocka in ustvarjajo glasbo, ki se je razvila od najstniške vihravosti do rokerske zrelosti.

- 25. 6. 2023: Splash festival: Dubioza Kolektiv, S.A.R.S. in Senidah
Glasbeni spektakel bo na največjem prizorišču na prostem v Sloveniji prvič v eni zgodbi na istem odru povezal DUBIOZO KOLEKTIV, SENIDAH in S.A.R.S.!

- 29. 6. do 1. 7. 2023: Soundgarden festival
Festival kreativnih prebojev je prvi festival v Sloveniji, ki združuje podjetniško in osebno rast in ga postavlja v festivalsko okolje.

Velenjska plaža

- 15. 7. 2023: Državno prvenstvo v košarki 3x3

Košarka 3x3 velja za enega izmed bolj priljubljenih športov, v zadnjih letih pa doživlja še posebno hiter razvoj.

- 30. 7. do 5. 8. 2023: MetalDays

Metal Days 2023 je edinstven glasbeni dogodek; od leta 2013 dalje se več kot 12.000 obiskovalcev iz več kot 70 držav sveta zbere na enem mestu – festivalu MetalDays.

- 19. 8. 2023: Velenjska noč

Dogodek bo očaral s pestrim spremljevalnim programom. Več informacij sledi.

Dobrodošli v Šaleški dolini! Spremljajte naše objave na spletni strani www.visitsaleska.si in na družbenih omrežjih @Visit Saleska za več informacij o aktualne dogajanju.

Besedilo: visitsaleska.si

Več informacij:

- Vista – park z razgledom: <https://www.visitsaleska.si/sl/vista/>
- Velenjska plaža: <https://www.visitsaleska.si/sl/saleska-valley/skok-v-velenjsko-jezero/>

Turistični produkt Skrivnost potopljenih vasi

Med letom, predvsem v mesecu juniju, se na območju jezera vrstijo razne prireditve.

Bukovniško jezero

Bukovniško jezero je akumulacijsko jezero s statusom naravne vrednote. Je vstopna točka v Krajski park Goričko in spada v območje Nature 2000. V letu 2022 je bil saniran nasip, da je sedaj varnejši in tudi prijetnejši za sprehode. Čprav je trenutno jezero v fazi polnjenja, je njegova okolica še posebno prijetna, dostopna in zanimiva za obiskovalce.

Okolica jezera ponuja širok izbor turističnih zanimivosti za družine, posameznike ter zaključene skupine.

Najmlajši lahko skozi vse leto v pravljicnem parku obišejo pravljicne like, ki so postavljeni s prav posebnim razlogom: vila Rusalka skrbi za dobro počutje ljudi, vila Orhideja skrbi za rastline okoli jezera, da lepo rastejo, cvetijo in bogatijo okolico, škraj Blagodejnik skrbi za Vidovo kapelico, Vidov izvira in ohranjanje blagodejnih moči narave, žabec Jezernik pa skupaj z ribiči in gozdarji za živali v vodi in gozdovih okoli jezera.

Okolica jezer ponuja širok izbor aktivnosti ter ponudbe.

Obiskovalce, željne adrenalina, vabi pustolovski park. Vsi, ki bi si želeli mir in prijeten sprehod, se lahko sprehodijo do Vidove kapelice in Vidovega izvira. Voda iz izvira blagodejno vpliva na telo, v njegovi okolici pa je nahaja 26 točk blagodejnega in zdravilnega zemeljskega sevanja, ki izboljšajo počutje in zdravje ljudi. Sprehod lahko nadaljujete proti strehovskim goricam, kjer je lepo ohranjena prekmurska arhitektura, ali okoli jezera po prijetni gozdni poti ali gozdni učni poti v prijetni družbi čudovitih dreves ter rastlinskega in živalskega sveta.

Ponudba kulinarike je raznolika, od domače, prekmurske kulinarike (bograč, gibanica, dödöli) do pice, sladoleda, domačega vina in sokov.

Okolica ponuja tudi možnost prenočitev, ob jezeru pa je na voljo tudi sodobno urejeno parkirišče za avtodome.

Obiskovalce željne adrenalina vabi pustolovski park.

Ob Bukovniškem jezeru najdete TIC – Zavod za okolje in turizem Dobrovnik, kjer vam bodo ponudili še dodatne informacije o turističnih zanimivostih v okolici, ki jih morate obiskati (tropski vrt, rokodelstvo, učne in tematske poti ...).

Med letom, predvsem v juniju, se na območju jezera vrstijo razne prireditve (Vidov kolesarski maraton, Veseli večer ob jezeru, Vidovo prošenje, Festival jezerska vila ...) ter razni tematski dogodki, ki jih organizirajo naši ponudniki.

Vabljeni torej na Bukovniško jezero in v občino Dobrovnik v vsakem letnem času!

Več: www.bukovniskojezero.si turizem@dobrovnik.si

Besedilo in fotografije: Zavod za okolje in turizem Dobrovnik

Voda iz izvira blagodejno vpliva na organizem.

V ilirsko-bistriški občini najdemo jezero Mola in Klivnik.

V zavetju dreves

V bližini brkinskih vasi Harije, Tominje, Soze itd. v ilirsko-bistriški občini najdemo med bujnim rastjem umetni jezera Mola in Klivnik.

Jezero Klivnik, zgrajeno leta 1987, je nastalo z zajezitvijo potoka Klivnik, in sicer z namenom bogatenja nizkih pretokov in zadrževanja visokih voda, je zanimivo v vseh letnih časih, predvsem za pohodnike, kolesarje in ribiče.

Prvobitna namembnost jezera Mola, zgrajenega leta 1979, je bilo uravnavanje vodostaja reke Reke v sušnih obdobjih in visokovodna zaščita. Je precej veliko jezero z razgibanim obrežjem, ki meri okrog 10 km. Bogato je s ščukami, krapji in postrvmi. V Ribiškem domu ob jezeru se lahko okrepčate, prespite, kupite ribolovno dovolilnico, najamete prostor za druženje, se razgibate na balinišču ali preizkusite svoje kuharske veščine v urejenem pokritem jurčku.

Pod vasjo Harije pa najdemo izvir Trnji potok, iz katerega so se nekdaj vaščani oskrbovali s pitno vodo. Ženske so ob njem prale perilo in si težko delo lajšale s pogovori in ljudsko pesmijo. Dvig standarda je naredil svoje. Trnji potok je za več desetletij utonil v pozabo. Pred časom smo ga obnovili. Temeljito očistili, uredili dostop in okolico izvira, ki obiskovalcem od blizu in daleč ponuja številne lepote in darove neokrnjene narave. Urejen kotiček za počitek in meditacijo ter zdravilna pitna voda pa obiskovalcem zagotavljata pravo okolje za telesno in duhovno sprostitvev v zavetju mogočnih dreves.

Besedilo in fotografije: Alenka Volk Penko, KETŠD A. Mihelčič Harije

Ob jezerih potekajo številne etnografske prireditve.

Ženske so ob njem prale perilo in si težko delo lajšale s pogovori in ljudsko pesmijo.

Vodni park Radlje

Voda – življenje, osveženje

Vodni park Radlje

Že od daleč se sliši v toploto poletja vrvež in čofotanje, vzklikanje: »Kako je fajn!«

Res, tam spodaj, na koncu naše vasi, kjer lena Drava dela svoj ovinek in njen tok odhaja mimo, je res veselo, ob toploti poletja glasno in polno, kjer se raztezajo igrala in tobogan sega v vodo. Po njem se drug za drugim otroci dričajo in nato 'štrbunk' v vodo.

Radost, smeh – to daje otrokom in odraslim naše prvo, tako zeleno kopalnišče, ki je za nas domačine in tudi obiskovalce nekaj posebnega. Že sam pogled ob obisku nam razgrne posebnost domačega, naravnega, saj zelenje – rastlinice, vodni mah – obdajajo dno bazena, ki daje podobo jezera, obdanega z zeleno in travnato površino, kjer vodo greje sonce, lahen vetrič pa poklanja zavetje Drave in zaraslo grmovje ob njem. Svežina veje v to naravno kotanjo doline ob poljih, z ene strani s Pohorja in z druge, od koder se vidno raztezajo hribi Kozjaka.

Pa res, tu se je vse pričelo z idejo po nečem novem, dobrem in pomembnem. Po dolgoletnih željah in lahko rečemo sanjah domačinov po ureditvi kopalnišča. Saj smo bili vendar tako daleč stran od možnosti osveženja v poletju v vodi in daleč, daleč od morja in njegovih danosti.

Tako so se staknile glave – od župana s poslušom za domačine in tudi cilje turizma v kraju ter danih strokovnjakov – in začelo se je. Tam spodaj, kjer je bližina Drave dajala možnosti in pravi okoliš ter prijazen ambient, tudi ob miru in privlačnosti. Vse je počasi dobivalo pravo podobo. Vrtina je dala podtalnico, izdolbene zemljine so se počasi, ob strokovnosti poraščale z zelenjem, čista voda in okolje s potrebnimi objekti so oblikovali novo in prijetno okolje za vse ljudi, polnih želja po osvežitvi, s ponosom ob novi pridobitvi.

Tako se je pisal **avgust 2014**, ko smo postali ponosni na ta naš **Vodni park Radlje ob Dravi**, ki ima res laskavi naziv prvega biološkega bazena v Sloveniji, v katerem za kakovost vode in čistoče izključno skrbijo naravni organizmi. V kopalno vodo nikoli in pod nobenimi pogoji ne dajejo kemikalij. **Leta 2022 je Vodni park kot prvi biološki bazen v Sloveniji prejel modro zastavo, ki je pokazatelj (eko) kakovosti turistične destinacije.**

Obiskovalci res z veseljem zaplavajo med lokvanji v tem prvem biološkem bazenu, igrajo odbojko na mivki ob njem ali nogomet na malem igrišču zanj in lahko ujamejo še kakšno ribo v bližnjem ribniku Reš, ki prinaša že novo zgodbo v okolico.

Glamping hiške pa dajejo še poseben čar in možnost za nočno bivanje, ko zaspijo gostje ob zvokih narave in se zbudijo v novo

jutro ob pristnem užitku košarice lokalnega zajtrka ob naravnem bazenu. Tako lahko skočijo iz spalnice v bazen in iz bazena v spalnico v manj kot minuti.

Res je to pristen umik pred mestnim vrvežem ter užitje celostnega zelenega doživetja, ki je primerno za vse generacije in predvsem za tiste, ki si želijo napolniti baterije.

Tam, pod bližnjim kozolcem, pa še čakajo e-kolesa, treba je le zagnati pedala po urejeni krožni kolesarski poti, ki pelje med polji, mimo kapelice, pomnika preteklosti tja do reke Drave ter dalje. Morda tudi pogumno prek pobočij hribov Kozjaka in na nasprotni breg čez Pohorje.

Ponosni smo na ta naš radeljski uspeh! Seveda tudi vaščani, ki so pisali tu svojo preteklost in jim je kmetovanje vsakdan, so vse vzeli za svoje.

Mala obdravska vasica Zg. Vižinga se tako kaže na turističnem zemljevidu, obdana s Pohorjem in Kozjakom. Mokra reka podoba zaokroža, daje sliko in zavetje vodnemu parku, ščiti in neguje naravi dragocene danosti, vabi v mir, ki ga plemenitijo pljuski čiste vode kopalnišča ter spoštovanje naravnih danosti obiskanega kraja v naši občini Radlje ob Dravi.

Besedilo: Antonija Račnik, predsednica TD Radlje
Fotografije, vir ŠKTM Radlje ob Dravi

Glamping naravno kopalnišče Radlje

Fotografija: TD Blagajana

Pogled z neba

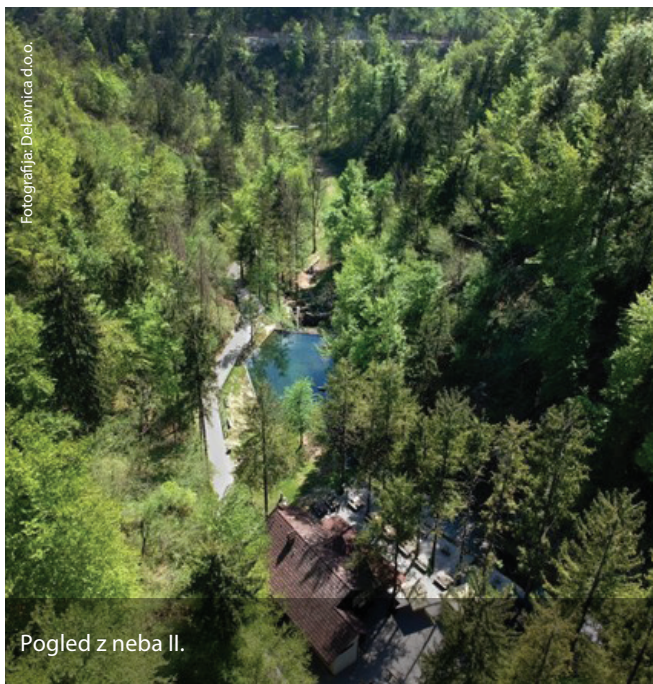
Star Maln

Ob vodi, zaradi vode, na prepihu med severom in jugom, vzhodom in zahodom, na križišču trgovskih in potovalnih poti je davno tega, v času argonavtov, vzniknilo naselje imenovano Nauportus.

Reka sedmerih imen je bila stoletja in tisočletja glavna prometna žila. V svojih globinah hrani pričevanja o starih časih.

Številni izviri v Retovju in Močilniku so bili s svojo skrivnostno lepoto navdih tudi največjemu slovenskemu pisatelju Ivanu Cankarju, rojenemu v hiši na Klancu pod Sv. Trojico.

»O, Vrhnika, blagoslovljeni kraj! Kadar leže mrak v tvoje tiho naročje, se zganejo lepe in skrivnostne sanje v Močilniku. Za velikim oltarjem v cerkvi Svete Trojice zabučni pokopano jezero; kdor leže na mrzli kamen, pod tisto strahotno lobanjo za oltarjem, sliši zamolklo pesem skritega jezera, in ko vstane, ko ugleda to čudežno vrhniško dolino in to belo nebo nad njo, se zamisli v čudno tihotne zgodbe, ki jih uho ni slišalo in oko ne videlo. Bela megla se vzdiga iz Močilnika, vijoč se, trepetajoč hrepeni proti nebu, v veličastnem kelihu prinaša zvezdam nezaslišane skrivnosti ...« Ivan Cankar, Aleš iz Razora

Fotografija: Delavnica d.o.o.

Pogled z neba II.

Z eno nogo na krasu, z drugo na mehkem barju. Iz skrivnostnih razburkanih globin do mirnega toka med sanjaviimi brezami in jokajočimi vrbami. Pogled na Vrhniko z vrha pečine nad Močilnikom ali z razglednega stolpa na Planini, kolesarski potep po kolovozih med polji ob Ljubljani ali malce navkreber ob še enem pritoku Ljubljani, ob potoku Bela proti Starem malnu. Prav tu je tudi postojanka za pohodnike po Jakobovi poti ali pešpoti E7.

O Starem malnu pri Vrhniku je pisal že J. V. Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske, pred njim pa pater Martin Baucer leta 1663 v Zgodovini Norika in Furlanije. Zapisal je: »Kakih 4000 korakov od Vrhnike izvira potok, ki mu Slovani pravijo Stari maln. Teče s polnim tokom štiri, pet dni, nato za ravno toliko dni izgine pod zemljo in se mu struga popolnoma posuši.«

Izvir potoka Bela, imenovan Lintvern, je tako imenovana zaganjalka. To pomeni, da v času nizkega toka skozi izvir teče le nekaj litrov vode na sekundo. V deževnem obdobju lahko bruha večkrat na dan, v sušnem pa lahko med izbruhoma mineta tudi dva tedna in več.

»Gotovo je notri zmaj, so dejali preprosti ljudje, ki ni mogel na dan, ker je bila luknja premajhna, če pa so z drogom suvali in bezali, se je zmaj razkačil in bruhnil pene. Čeprav sem vse to imel za bajko in norčijo, sem vendarle poslal po poštarja, brž ko sem prišel na – Vrhniko ... Naposled je (poštar) dodal, da je pred dvema letoma ujel zmaja, ga nesel domov in tu obesil. Visel je tri tedne ...« (J. V. Valvasor, 1687)

Zmajev mladič je bila človeška ribica, ki jo v potoku Bela večkrat najdejo domačini tudi sedaj. Voda je čista, kar potrjujejo prebivalci potoka, avtohtoni raki.

Edinstveni Lintvern je od kočice Star maln oddaljen dobrih 15 minut hoje po urejeni gozdni poti.

Gre za eno izmed največjih zaganjalk na svetu. Znanstveniki preizkušajo sistem, ki bo omogočil napoved izbruha, da bo prek telefona vpogled dostopen vsem.

Globoko v dolini potoka Bela je nekoč stal eden najstarejših mlinov, na kar spominjajo ostanki zidu in mlinsko kolo. Danes Turistično društvo Blagajana Vrhnika vabi obiskovalce v prelepo naravno okolje,

na oddih od mestnega vrveža. Star maln je lahko izhodiščna ali končna izletniška točka za pohodnike, rekreativce, v smeri razglednega stolpa na Planini ali Zaplani, prepleteni z bogato vojaško zgodovino.

Zajezena voda potoka Bela je v obsegu zelenja priljubljeno naravno kopalnišče v poletnem času, v mrzlem obdobju leta pa v ledenem obsegu vode plavalci iščejo svoj notranji mir in krepijo telo.

Kopalcji pozimi

Zgodba o zmaju, ki bruha vodo in mladiče ter o enem najstarejših mlinov tod okrog je zgodba domačinov in članov Turističnega društva Blagajana, ki negujejo izročilo in pripovedke Starega malna. Ustvarjajo turizem za tiste, ki si želijo počitka v hladu bistre vode, dogodivščin in dobre domače hrane. Poleti so poleg enolončnic priljubljene jedi z žara in sladice po domačih receptih: cankarjeve šnite, vrhniški in orehovi štruklji, osvežilna sladica, poimenovana po potoku Bela, štrudl Star maln . . . V hladnih dneh pa poleg enolončnic in sladice postrežejo domačo južno.

Štrudl Star maln in Cankarjeva kava

Turistično društvo Blagajana Vrhnika v sodelovanju z drugimi društvi, organizacijami, posamezniki, ustvarjalci v Starem malnu pripravljajo kulturne in družabne dogodke pod naslovom Tu smo doma – poletje v Starem malnu. Vabljeni ste vsi, ki želite predstaviti svojo umetniško žilico na različnih področjih delovanja. Povezujemo se na facebook strani TD Blagajana Star maln.

Vse leto pa je poleg naštetega na voljo Zmajevu vadbišču z igralnim zmajem za najmlajše.

Zmajevu vadbišče

Zavod Škratelj pa je dodal še zgodbo: »V strmi soteski potoka Bela nad Starim malnom leži tempelj zmaja Lintverna. V templju že od pamtiveka živijo zmaji, varuhi bele vode. Bela ni navadna voda. Bela je čudežni studenec, ki izvira v zmajevem templju, nato pa nenadoma privre skozi skale in se zlije v dolino. Bela je zdravilna voda, ki nosi zmajevu skrivnost [. . .].«

TEMPELJ ZMAJA LINTVERNA je družinska dogodivščina in del Pravljično-doživljajske transverzale po Sloveniji. Zgodba, ki je zapisana v slikanici Uroša Grilca in ilustratorja Gorazda Vahna, ZMAJ LINTVERN IN KROTILCI VODE, je na poti od kočice v Starem malnu do izvira Bele nadgrajena v doživetje s številnimi doživljajskimi točkami, na katerih spoznate zmaje in se izurite za krotilce vode. Z ZMAJEBUKVICO boste na poti odkrivali zmajevu zvoke, skrivnosti gibanja in mistiko čiste vode, spoznali pravljicne živali in si na kocu prislužili zmajevu nagrado.

Besedilo, Mirjan Suhadolnik, predsednica TD Blagajana Vrhnika, Jure Žitko, Delavnica, d. o. o., Uroš Grilc – Zavod Škratelj

Deroča voda pod mlinskim kolesom

Breza

Studenec, ki pije vodo

Iz roda v rod se prenaša razlaga o izvoru imena Pijava Gorica – studenec, ki PIJE vodo, so prebivalci imenovali požiralnik na robu barja – najprej je voda izvirala, nato pa poniknila. Ta izvir bruha in pije vodo, kadar je precej padavin. V bližini je stalni izvir, ki nikoli ne presahne in je bil napajališče za živino, pa tudi perišče. V njem so živele pijavke, ki so jih uporabljali v medicinske namene ter vzbujali previdnost med otroki, da se ne bi na njih priselala katera, kar je še ena razlaga za izvor imena Pijava Gorica. Domačini so hodili k vodnemu viru, dokler niso vaščani v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja zgradili prvega vodovoda in je voda pritekla v hiše.

Pijavška barjanska pot

Sedaj je ta izvir ena od postojank na Pijavški barjanski poti. Če bi se radi sprehodili ob barjanskih jarkih, brez vzponov, je to prava pot za vas. Oznake se začnejo v središču vasi in vas prek barja pripeljejo na izhodišče, dolga je 7 km. Na poti vas spremlja bogato rastlinstvo in živalstvo – Ljubljansko barje je denimo dom **več kot osemdesetih vrst metuljev in številnih ptic**. Na potepu izveste več o **šoti na Barju**, ki so jo Pijavčani pred drugo svetovno vojno kopali za kurivo, saj je nadomeščala premog; o **visokem barju**, ki je ohranjeno na osamelcu Grmezu; o številnih **rastlinah**, ki rastejo tu, o brestovolistnem osladu, ki so ga domačini pred petdesetimi leti nabirali in prodajali farmacevtski industriji, in brezi – njeno smolo so kot žvečilni gumi žvečili že koliščarji.

Želimeljščica

Ribiči se lahko samo malo oddaljijo od označene poti in pridejo do Želimeljščice, kjer je mogoč bogat ribolov – potočna postrv, klen, lipan, šarenka. Želimeljščica je čudovit potok, ki izvira pod Turjakom, nekdanjim sedežem plemiške rodbine Auersperg, ter se na barju izliva v Iščico. Na Želimeljščici se najlepše lovi spomladi, ko je voda malce napeta in obrežje še ni preveč zaraščeno, poleti nas potok osveži in obrežje nudi hladno senco. <https://www.ribiskekarte.si/rd-barje/potok-zelimeljscica-barje>

Priljubljena Gostilna Čot

Z ribo v obliki freske se boste srečali na cerkvi sv. Simona in Juda, ki je kulturni spomenik državnega pomena, in tudi v gostilni Čot, kjer je

ohranjena **riba Faronika**, ki jo je izdelal vaški mizar iz lesa pred skoraj sto leti. Pripoved o ribi Faroniki spada med najstarejša verska ljudska izročila, saj pripoveduje o stvarjenju sveta.

Poleg trga lahko poskusite priljubljene jedi: govejo juho, žlikrofe, pečenke, sirove štruklje, pražen krompir, ocvrtega piščanca, doma pečeni kruh, odlične torte in kremne rezine ter čotove krofe, ki so jih začeli peči leta 1965.

www.facebook.com/Turistično-društvo-Škofljica, www.skofljica

V zavetju narave, blizu mesta lahko preživite lep dan.

Besedilo: Tončka Pal, Turistično društvo Škofljica

Fotografije: Turistično društvo Škofljica

Bele vrbe

Fotografija: RIC Bela krajina

Krajinski park Lahinja

Krajinski park Lahinja

Voda v vseh pojavnih oblikah

Krajinski park Lahinja leži v osrčju Bele krajine in obsega območje naravne in kulturne dediščine zgornjega toka reke Lahinje. V parku je prevladujoči naravni element voda v različnih pojavnih oblikah, ki je oblikovala številne naravne pojave – rastlinske in živalske vrste.

Park Lahinja je eden manjših parkov v slovenskem merilu, saj obsega 2,6 km². Njegova glavna značilnost je izrazit kontrast med krasom in večjimi območji stalne ali občasne prisotnosti vode. Tako v parku najdemo številne kraške oblike in izrazito suho površje, na drugi strani pa močvirnat svet, ki obsega dva naravna rezervata. Krajinski park Lahinja zaradi svoje površinske raznolikosti nudi bivališče mnogim redkim živalskim in rastlinskim vrstam ter nekaterim habitatnim tipom. Celotno območje parka je vključeno v Naturo 2000.

Izvir Lahinje

Lahinja izvira v obzidanem izviru Zajm, v času visokih pretokov pa v visoko vodnem bruhalniku Glavica v neizraziti zatrejni dolini pod vasema Knežina in Belčji Vrh. Napaja se s podzemnimi vodami, ki pritekajo izpod nekoliko višjega in zakraselega Velikega Bukovja. Je osrednji belokranjski vodotok.

Nerajski lugji

Nerajski lugji so 18 hektarov velik kompleks mokrotnih travnikov, nizkega barja, visokega šašja, poplavnega gozda in sestojev z navadno reziko dovodno od sotočja Lahinje in Nerajčice. Na mokrotnih travnikih v osrčju lugov so velika rastišča močvirske kukavice. Po mokrišču se obiskovalec lahko sprehodi po podestu ter iz ptičje opazovalnice opazuje ptice. V vodnatih mokriščih živijo dvoživke in nevretenčarji, ki so hrana za druge živali, zlasti za vodne ptice. V mokriščih živijo plazilci, med njimi močvirska sklednica – edina slovenska avtohtona sladkovodna vrsta želve. Tudi med sesalci se jih je veliko prilagodilo mokriščem – bobri in vidra.

Vodomec (*Alcedo atthis*) Foto: RIC Bela krajina

S pomočjo sredstev programa LEADER oz. CLLD je bil v Krajinskem parku Lahinja omogočen ponovni stik naravne in kulturne dediščine z obiskovalci parka. S projektom 'Interpretacija naravne in kulturne dediščine v KP Lahinja' in 'Vzpostavitev in interpretacija učne poti

Nerajski lugji' imajo sedaj obiskovalci parka možnost boljše razumeti naravno in kulturno dediščino v parku ter raziskovati skriti svet mokrotnih travnikov.

Fotografija: RIC Bela krajina

Vodomec (*Alcedo atthis*)

Močvirska kukavica (*Orchis palustris*)

Močvirska kukavica je kot ranljiva vrsta uvrščena na rdeči seznam, tako kot vse ostale vrste kukavičevk je tudi ta orhideja zavarovana. Obiskovalci se po krajinskem parku lahko sprehajajo po urejenih poteh, ki vodijo do pomembnih naravnih vrednot in različnih elementov kulturne dediščine. Celotna pot je dolga približno za tri ure hoje in je primerna tudi za najmlajše. Otroci bodo na njej posebno veseli interaktivnih tabel, ki na igriv način predstavijo različne vodne vire, jame, živali in posebne rastline, ki sestavljajo Krajinski park Lahinja. Po lesenem podestu vstopite v izjemni svet mokrotnih travnikov, ki ga sestavljata pester živalski in rastlinski svet, in ga lahko opazujete skozi odprtne ptičje opazovalnice.

Zaposleni v Krajinskem parku Lahinja bodo tudi v letošnjem letu razvijali tesen stik z obiskovalci parka in varovanjem narave. Pripravljajo številne novosti, ki bodo spodbujale k ozaveščanju pomembnosti tega območja, tako z veseljem pričakujejo obiskovalce vseh generacij.

Vabimo vas, da si park ogledate sami ali s strokovnim vodenjem.

Besedilo: Tatjana Zupančič, Turistično društvo Črnomelj

Muljavski bajer

Kdor ljubi mir, blago žuborenje studencev, mehko zeleno gričevje, se je že kdaj podal v dolino Kravjeka – dolino, skozi katero je Jurčič odhajal v Višnjo Goro v šolo in kjer se je pozneje zaljubil v grajsko gospodično. Po njej poteka tudi lep del Jurčičeve poti, ki jo vsako leto prehodi na tisoče popotnikov. Jurčičev pohod prvo soboto v marcu, letos že 29. po vrsti, predstavlja eno večjih rekreativnih množičnih prireditvev v Sloveniji. S tem prispevkom želimo odkriti še nekaj znamenitosti iz preteklosti in naravnih lepot, ki pričajo o življenju nekoč in so bile tudi Jurčiču v navdih pri ustvarjanju njegovih odličnih literarnih del.

Dolina Kravjek, ki je zemljepisno označena kot vas Leščevje, leži kake pol ure hoda severozahodno od vasi Muljava nad vasjo Oslica. Obdana je z gozdovi in redko poseljena. Ob obronkih gozdov z več strani izvirajo manjši studenci, ki se združijo v potok, ki teče med polji in izgine v požiralnik na koncu doline. Dolina z majhnimi nagibi je zelo rodovitna in je dajala dolga obdobja prebivalcem teh krajev dober in zdrav pridelek. Potoček je obraščen z jelšami in med njihovimi koreninami so živeli potočni raki jelšarji. Žal so danes zaradi podnebnih sprememb raki v potočku prava redkost. Hiše so razmeščene po obronkih gričev, do njih vodijo številne poti. Pot, ki vodi z Oslice, se prvič razcepi pri kapelici, ki kot kužno znamenje priča, da je kljub zdravemu načinu življenja tukajšnjih prebivalcev tudi sem v srednjem veku prišla kuga. Drugi razcep je pri cerkvi, kjer vodi ena pot proti gradu, druga pa k hiši z manjšim bajerjem, kjer je bil nekoč mlin. Poti se v gozdu povežejo, da je mogoče dolino prehoditi po sredi ali okrog po gozdnem robu in gozdu.

Od jugozahoda proti severovzhodu dolino obkrožajo nekoliko višji, strmejši, z gozdom poraščeni bregovi. Na enem od njih je do 18. stoletja stal grad Kravjek I – Wienek, pozneje zgrajen namesto razrušenega zgornjega grada nekoliko nižje pod njim Kravjek – Wienek, na drugem pa grad Mačerole. V dolini Kravjek in okolici med prebivalci živi še vedno precej zgodb, nekaj jih je v svoja dela vtikal tudi Josip Jurčič.

Najprej naj omenimo grad Roje ali Kravjek I, ki je stal na vzpetini nad vasjo in s katerega se je odpiral širok razgled nad dolino. Grad je bil zgrajen že v 12. stoletju in je služil različnim gospodarjem več kot 600 let. Sodil je med pomembne deželno knežje gradove na Slovenskem. Tu so gospodarili vojvode Spanheimi, Ortenburžani, Rauberji in drugi. Na spodnjem gradu Kravjek – Wienek, zgrajenem v 16. stoletju pa tudi Rauberji, Födransbergi in v Jurčičevem času grof Ott. Jurčiča sta oba gradova s svojo izjemno lepo lego in prijazno družino Ott vznemirila in jima je posvetil dve zgodbi.

Prva je opisana v romanu Grad Rojinje, v kateri se plemič Rojar poda skupaj z Adamom Turjaškim in vitezom Ravbarjem v bitko pri Sisku. Zmaga junaških vitezov na dan svetega Ahaca, 22. junija 1593, je pomenila preobrat v moči turškega pritiska na slovenske dežele in veliko upanje za mirne prebivalce teh krajev, da jih Turki ne bodo napadali in plenili. Junaški Rojar je junak zgodbe, ki je bival tu, prav tako vitez Ravbar. Zato nas branje tega romana z zgodovinskim ozadjem teh krajev popelje v tiste čase, pot mimo gradu pa obudi spomine na junaški čas Rojarja, Ravbarja in drugih, ki so prispevali k zmagi proti Turkom.

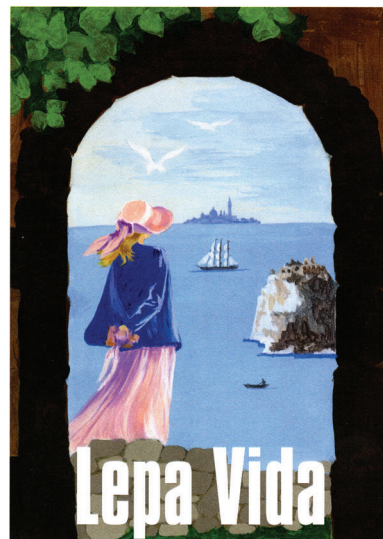
Studenci Jurčičevih zgodb

Druga zgodba je življenjska zgodba o Martinu Spaku in ljubezni med Manico in Kvasom iz romana Deseti brat, v katerem Jurčič opisuje tudi osebno izkušnjo z grajsko hčerjo Johanno. Posedala je na klopki ob robu gozda, kjer je prebirala knjige in kjer jo je Jurčič v poletnih počitnicah 1864 učil slovenskega jezika. Jurčiču je ostal malo grenak spomin nanjo, a z pisateljskim darom je njej in njuni ljubezni dal prvi slovenski roman. Še vedno nas navdušujejo njegovi junaki in v tej dolini je posneto kar nekaj prizorov filmov, povezanih z Jurčičem, vključno z deli Duletičevega filma Deseti brat. Na gradu Mačerole v romanu Polesek je gospod, ki je v romanu dobil ime Piškav. Na obronku doline Kravjek je tudi kraj, kjer je bil po ustnem izročilu ustreljen Jurčičev Martinek.

Danes so razvaline gradu Roje komaj še opazne med zaraslim gozdom. Lepo vidna pa je pot, ki je vodila na grad, ki nekajkrat preči enega od studencev. Na drugi strani vzporednega slemena ob gradu je še nekaj manjših izvirov, ki napajajo umetno zajezen bajer. Zajezitev si je zamislil grajski gospod v 19. stoletju. Mlini in žage so bile namreč precej oddaljeni, postavljeni ob reki Višnjici ali še dalje ob Krki. Tako si je umni gospodar Födransberg, ki počiva v senci mogočnih lip ob cerkvi sredi doline, želel postaviti lasten mlin. Naši dedje so po ustnem izročilu pripovedovali zgodbo, ki se je glasila takole: »Gospod so bili umni in so hoteli, da se ob prvem mletju v novem mlinu zbere

KULTURNO DRUŠTVO JOSIPA JURČIČA MULJAVA

vabi na ogled predstave
Josip Jurčič

v letnem gledališču na Muljavi.

Premiera: **16. junij 2023 ob 21. uri**
Panovitve: **17., 23., 24. in 30. junij,**
1., 7. in 8. julij ob 21. uri

V primeru dežja predstava odpade.
Informacije: <https://www.namuljavi.si>

kar največja množica ljudi. Dali so poklicati še godbo, da bi bilo slovesneje. In ko so se zbrali ljudje od blizu in malo dlje, so gospod povedali, kako pomemben je napredek. In da imaš stvari čim bliže pri domu, še posebej, da ni treba žita in moke voziti sem in tja. Potem so godbi dali znak, da zaigra, obenem pa odprli zapornico, da se je veliko leseno mlinsko kolo začelo vrteti. Godba je zaigrala eno in nato še eno. In ko je končala drugo koračnico, je vode zmanjkalo. Gospod so godbo in povabljeni povabili v grad na pojedino. Kmetje pa so pomilovali grajsko gospo, kako malo moke bo imela od vsakega mletja in da bodo morale grajske deklice vsak dan peči kruh.«

Na križpotju sredi dolinice stoji cerkva Podbenek (pod Wienekom), posvečena Janezu Krstniku. Ob vhodu stojita dve košati lipi, ki dajeta tudi poletni prijetno senco, ko se ob žeganju sredi poletja zbere množica ljudi k maši in druženju s prijaznimi gostitelji. Na pokopališču so ob vhodu pod eno od lip pokopani predniki družine Födransberg, ki imajo še ohranjen nagrobnik. Prav gotovo počivajo tukaj mnogi pomembni grajski gospodje in preprosti ljudje, ki jih je poznal tudi Jurčič.

Nad vasjo Oslica se proti jugu odpre pogled na ozko 'dolino bajerjev'. Potok, ki je poniknil na koncu doline Kravjek, pride kakih sto metrov nižje kot izvir, ki se mu s strani doline pridružita še Poljančev izvir izpod smreke in Bebrov studenec. Grajski gospodje so del doline dali pregraditi z več prekati, brežinami iz zemlje z vmesnim prehodom z zapornico za vsak bajer. S tem so zgradili zaporedno štiri bajerje,

katerih namen je bil gojenje rib v čisti izvirski studenčnici. Danes so ohranjene še pregrade, prek prehodov pa teče potok, v katerega se stekajo majhni pritoki. Ohranjen je le še zadnji bajer, mimo katerega vodi sprehajalna steza. Ob koncu zadnjega bajerja je bilo perišče s kamni, ki ga je Jurčič slikovito opisal v povesti Prazna vera.

Muljavo je Jurčič opisal v več delih. Najbolj izrazit je opis v romanu Deseti brat, zato ga na Muljavi zelo radi uprizarjamo. Prvič je bil uprizorjen že leta 1924. Posebej pa Jurčič v zgodovinski povesti Jurij Kozjak opisuje junaški boj s Turki ob cerkvi Marijinega vnebovzvetja, ki jo zgodovinski viri omenjajo iz prve polovice 15. stoletja, a je še danes znana po freskah Janeza Ljubljanskega in pozlačenim baročnim oltarjem, ki velja za enega najlepših te vrste.

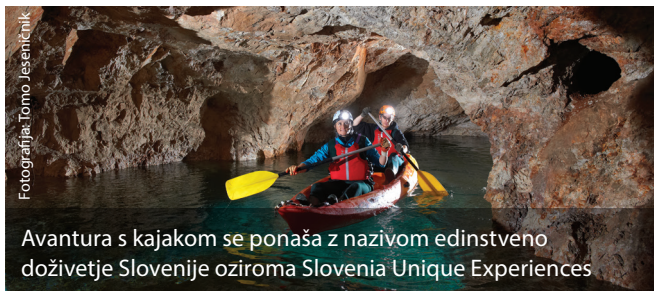
Posebno doživetje je tudi obisk letnega gledališča in predstav domačega kulturnega društva, ki nosi ime po Josipu Jurčiču. V poletnih večerih se v dolinici za Jurčičevo domačijo z igralci vrnejo v čas Jurčičevih zgodb in življenja njegovih literarnih junakov. Posedeti v toplem poletnem večeru, prisluhniti pojoči dolenski govoric in začutiti utrip časa iz preteklosti ostaja v spominih mnogih obiskovalcev. Letos smo pripravili **krstno uprizoritvijo Jurčičevega romana Lepa Vida**. Želimo si, da bi se nam pridružili tudi na predstavah. Vse informacije na: www.namuljavi.si.

Besedilo: Danijel Zupančič, Turistično društvo Muljava

Avantura s kajakom v podzemlju Pece, Mežica

Rudnik svinca in cinka Mežica je eden izmed najstarejših rudnikov v Evropi in eden zadnjih svinčevo-cinkovih rudnikov, ki je konec dvajsetega stoletja še deloval. V več kot tristoletnem delovanju je bilo narejenih več kot 1000 km rovov ter odkopanih 19 milijonov ton svinčeve in cinkove rude, iz katere se je pridobilo približno milijon ton svinca ter pol milijona ton cinka. Rudnik je stoletja dajal kruh številnim družinam, močno pa je vplival tudi na življenje zunaj rudnika na območju zgornje Mežiške doline.

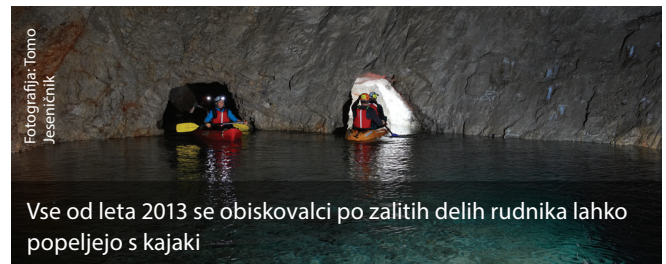
Po zaprtju rudnika v letu 1994 je ostala izredna tehniška, kulturna in naravna dediščina. Ob lokalni podpori je zaposlenim v Rudniku svinca in cinka Mežica uspelo ohraniti del rudnika odprt še po dokončnem zaprtju, da služi v turistične, izobraževalne, raziskovalne in študijske namene.

Avantura s kajakom se ponaša z nazivom edinstveno doživetje Slovenije oziroma Slovenia Unique Experiences

Turistični rudnik in muzej je za obiskovalce odprt vse od leta 1997, ko so za javnost odprli deli urejenega kompleksa v rudniku in del muzeja v stari stanovanjsko-poslovni zgradbi na Glančniku, pozneje pa so mu dodali nove vsebine, kot sta na primer ogleda rudnika s kolesom in kajakom.

Leta 1994 se je ob ustavitvi proizvodnje prenehalo tudi črpanje vode. Voda je tako zalila spodnje dele rudnika, vse do višine vodnega rova, po katerem danes prosto izteka. Vse od leta 2013 se

Vse od leta 2013 se obiskovalci po zalitih delih rudnika lahko popeljejo s kajaki

obiskovalci po zalitih delih rudnika lahko popeljejo s kajaki. Po vožnji z avtentičnim rudarskim vlakom se peš odpravijo 95 m nižje do nivoja vode. Po prevzemu zaščitne opreme in kajaka se z vodnikom odpravijo po manjši podzemni reki do jezera, skoraj 700 m pod površjem zemlje. Tu lahko sami raziskujejo podzemni labirint, zalite rove in odkope, na koncu pa se po ozkem rovu in čez manjšo brzico odpeljejo nazaj do izhodišča. Po končani vožnji s kajaki se peš odpravijo prek opušenih jamskih delovišč, nazaj do postajališča rudarskega vlaka. Med potjo jim vodnik s pripovedmi pričara dneve, ko v rudniku ni vladala tišina, ampak so v njem z orodjem in stroji delali številni rudarji.

Celoten ogled rudnika s kajakom traja 4 ure, v okviru ogleda pa se obiskovalci v rudniku okrepčajo tudi s knapovsko malico. 'Avantura s kajakom' se od leta 2019 ponaša z nazivom edinstveno doživetje Slovenije oziroma je petzvezdično doživetje z znamko kakovosti Slovenija Unique Experiences, naziv podeljuje Slovenska turistična organizacija.

Danes Turistični rudnik in muzej Podzemlje Pece obišče okoli 20.000 ljudi, kar ga uvršča med najbolj obiskane turistične destinacije v tem delu Slovenije, velik delež tujih obiskovalcev pa potrjuje edinstvenost ponudbe v svetu.

www.podzemljepece.com, www.geopark.si

KOLEDAR DOGODKOV

Ime dogodka	Datum	Kraj	Organizator
22. Sandijev memorial v malem nogometu	7.06.2023	Vitomarci	Turistično društvo Vitomarci
Peli in plesali so jih mati moja	10.06.2023	Moščanci	Kulturno turistično društvo Moščanci
Popotovanje s kolesi po Rimski cesti	10.06.2023	Ivančna Gorica	Turistično društvo Suha Krajina
Prikaz kmečkega upora	10.06.2023	Pilštanj	Turistično društvo Pilštanj
Srednjeveški dan na gradu Lemberg	10.06.2023	Lemberg	Turistično društvo Vojnik
12. Vidov kolesarski maraton	11.06.2023	Dobrovnik	Turistično društvo Dobrovnik
9. slikarska kolonija »Vurberk 2023«	11.06.2023	Grad Vurberk	Turistično društvo Vurberk
Mednarodni šahovski turnir	11.06.2023	Višnja Gora	Turistično društvo Polževo
Pohod od Petra do Pekla	11.06.2023	Šempeter	Turistično društvo Šempeter v Savinjski dolini
Pohod po vaški skupnosti	11.06.2023	Tomaška vas	Turistično športno društvo Vedín
Otvoritev stolpa na Bukovniškem jezeru in 60. obletnica TD Dobrovnik	16.06.2023	Dobrovnik	Turistično društvo Dobrovnik
10. obletnica delovanja sekcije Vinogradnikov Dobrne	17.06.2023	Dobrna	Turistično društvo Dobrna
Festival Jezerska vila	17.06.2023	Dobrovnik	Turistično društvo Dobrovnik
Glasbeni dogodek in srečanje krajanov Kriško-polževske planote	17.06.2023	Polževo	Turistično društvo Polževo
Na žlico po srednjeveško z Galiardo	17.06.2023	Celje	Kulturno umetniško društvo Galiarda Celje
Noč ob Bukovniškem jezeru s skupino Polkaholiki	17.06.2023	Dobrovnik	Turistično društvo Dobrovnik
Pohod v modrem	17.06.2023	Škofljica	Turistično društvo Škofljica
Vidovo proščanje in veseli popoldan s skupino Blue Planet	18.06.2023	Dobrovnik	Turistično društvo Dobrovnik
Koncert Beti Strgar	24.06.2023	Kanal	Turistično društvo Kanal ob Soči
Prireditve ob dnevu državnosti	24.06.2023	Tabor nad Cerovim	Turistično društvo Tabor - Št. Jurij
Dan državnosti	25.06.2023	Polževo	Turistično društvo Polževo
Pohod po poti naše dediščine	25.06.2023	Mekotnjak	Turistično društvo Stara Cesta
Pohod po Turjaški turistični poti	25.06.2023	Turjak	Turistično društvo Turjak
Pohod po Svarunovi poti	25.06.2023	Škofljica	Turistično društvo Škofljica
Prižig kope velikanke	25.06.2023	Suhadole	Društvo oglarjev Slovenije
Vaške igre	25.06.2023	Vuhred	Turistično društvo Vuhred
16. tradicionalna košnja trave na star način	25.06.2023	Polenšak	Turistično društvo Polenšak
Mednarodni otroški folklorni festival Starše	29.06.2023	Vaško središče v Staršah	Turistično društvo Starše
Dan Hiše dobrot Bele krajine	30.06.2023	Metlika	Turistično društvo Vigred Metlika
Kino pod zvezdami	30.06.2023	Šempete	Turistično društvo Šempeter v Savinjski dolini
Škalska pravljica in srečanje preseljenih Škalčanov	30.06.2023 - 01.07.2023	Škale	Društvo Revivas Škale
17. Pohod po Ostrovrharjevi vinski poti "S pesmijo od zidanice do zidanice"	1.07.2023	Radeče	Turistično društvo Ostrovrharji Svibno
Košnja po starem	1.07.2023	Terme Snovik	Turistično društvo Tuhinjska dolina
Pranger, Predgrad 2023	1.07.2023	Predgrad	Kulturno športno društvo Predgrad
QLsivka	9.07.2023	Selnica ob Dravi	Rokodelsko, izobraževalno in turistično društvo Godi mi
Žetev pšenice 2023	15.07.2023	Starše	Turistično društvo Starše
XXII. Sodobne Rimske igre	6.08.2023	Mekotnjak	Turistično društvo Stara Cesta
Kranjskogorska desetka	15.08.2023	Kranjska Gora	Turistično društvo Kranjska Gora
Štrukljifest 2023	19.08.2023	Grušovlje	Kulturno turistično društvo Bazilika
27. Škocjanski festival	09.06.2023 - 30.06.2023	Škocjan	Turistično društvo Škocjan
63. Flosarski bal	21.07.2023 - 06.08.2023	Vrbje	TIC Ljubno ob Savinji

Več prireditvah na www.turisticna-zveza.si

Prejemniki priznanj v akciji NAJ DREVO Gorenjske

Drevo je vez med generacijami

V program Gorenjske turistične zveze za leto 2023 smo uvrstili natečaj za izbor NAJ DREVO Gorenjske, da bi mlade bolj ozavestili o pomenu dreves in bogastvu narave. Vsako veliko, posebno še lepo ohranjeno staro drevo ima namreč svoj pomen v vsakem kraju, tako je treba ljudi spodbuditi, naj jih ohranjajo; tako vaške lipe kot stare sorte sadnih dreves, ki so s plodovi dajali sadove za preživetje, a tudi pomembno zavetje hišam. Ko se staro drevo odstrani, ga je treba nadomestiti z novim, tako je treba vzgojiti tudi otroke in mladino.

Vsa turistična društva in s tem vse gorenjske kraje smo povabili k sodelovanju in prijave dobili res z vse Gorenjske. V prijavih je bilo mogoče razbrati, da je še veliko zavesti v srcih ljudi, da je drevo pomembno za okolje, v katerem živijo, in da so drevesa mnogokrat predmet fotografov v vseh letnih časih, povsod, kamorkoli v naravo gredo. S tem dogodkom smo obeležili tudi nedavni svetovni dan Zemlje.

Podelitev je bila organizirana ob dnevu odprtih vrat na Biotehniškem centru Naklo in tamkajšnji vodja Medpodjetniškega izobraževalnega centra doc. dr. Drago Papler je v uvodu veličino dreves opisal v pesmi Drevo življenja, objavljeni v pesniški zbirki Sopotja.

Vsi sodelujoči, ki so poslali predloge za NAJ DREVO Gorenjske, so prejeli priznanja in simbolična darila, ki sta jih podelili Lucija Kavčič, predsednica GTZ, in Mirjam Pavlič, sekretarka GTZ.

Izbrano NAJ DREVO resnično ohranja vez med generacijami. To je ena najmogočnejših lip. Stoji na Suhi pri Predosljah v občini Kranj. V prijavi je Urban Šink zapisal: »Leta 1937 je moj prapradede Franc sredi polja in travnikov posadil lipo. Tu je najprej stalo znamenje, ki ga je njegov stari oče po poškodbi obnovil. Tudi lipo je veter že polomil, a so ji pomagali in jo ohranili v vsej njeni veličini. Postala je

naša družinska dediščina, zato sem jo vključil v logotip nove blagovne znamke Ata Joža.«

Besedilo: Mirjam Pavlič, Gorenjska turistična zveza
Fotografije: Arhiv GTZ

Seznam prejemnikov priznanj v akciji NAJ DREVO Gorenjske

1. Urban Šink – Suha pri Predosljah, NAJ drevo – lipa Ata Joža
2. Jure Mulej – Merlak, Lesce, NAJ drevo – breza
3. Gregor Žbontar – Zali Log, NAJ drevo – divji kostanj
4. Kulturno-turistično društvo Zali Log, NAJ drevo – divji kostanj
5. Turistično društvo Bohinj, NAJ drevo – lipa v Srednji vasi
6. Gašper Sitar – Mengeš, NAJ drevo – Kančev hrast
7. Rok Sitar – Spodnji Otok, NAJ drevo – bukev
8. Gregor Bizjak – Fotografsko društvo Jesenice, NAJ drevo – hrast
9. Lara Kolenc – Fotografsko društvo Jesenice, NAJ drevo – hrast
10. Milena Tavželj – Preddvor, NAJ drevo – lipovec
11. Lenart Tavželj – Preddvor, NAJ drevo – lipa
12. Ana Jemec – Kranj, NAJ drevo – jablana pod Šmarjetno goro
13. Jakob Grašič – Kranj, NAJ drevo – japonska češnja
14. Klavdija Gomboc – Kranjska Gora, NAJ drevo – smreka na Logu
15. Marija Jurkovič – Podreča, NAJ drevo – smreka
16. Bojan Kolman – Jamnik, NAJ drevo – Jamniška lipa
17. Nataša Grašič – Kranj, NAJ drevo – platana pred Grobeljsko cerkvijo
18. Ida Zorman – Belca, NAJ drevo – prijateljstvo smreke in borovca ob kolesarski stezi Mojstrana, Kranjska Gora
19. Alenka Kastelec – Škofja Loka, NAJ drevo – hrast
20. Stane Jarc – Škofja Loka, NAJ drevo – vrba žalujka
21. Jani Kolman – Zgoša, NAJ drevo – krošnje

Prireditve ob podelitvi priznanj za NAJ drevo Gorenjske so popestrila dekleta iz glasbene skupine Polanska dekleta, zahvaljujemo se sponzorjem, ki so prispevali nagrade za prejemnike priznanj: Arboretum Volčji Potok, vrtnarstvo Gašperlin Moste, Sloga Kranj in Zadruga GOZD Bled, zahvaljujemo pa se še Biotehniškemu centru Naklo za gostoljubje v njihovih prostorih.

Naj drevo je postala lipa na Suhi pri Predosljah v občini Kranj.

Prejemniki priznanj

Najvišja priznanja in znaki Štajerske turistične zveze

Letošnja skupščina Štajerske turistične zveze je potekala na Destniku, kjer sta delegate pozdravili gospa Janja Viher, predsednica Štajerske turistične zveze, in županja Občine Destnik gospa Vlasta Tetičkovič - Toplak, ki je prisotnim zaželela uspešno delo. Po zapetih pesmih Komorne skupine KD Destnik je vodenje skupščine prevzelo delovno predsedstvo, ki mu je predsedoval gospod Franc Pukšič, podpredsednik Štajerske turistične zveze.

Viherjeva je predstavila niz dogodkov in aktivnosti, ki so jih izvedli komisije in upravni odbor zveze, in poudarila pomen skupne promocije na različnih sejmskih dogodkih, oglaševanja dogodkov in prireditev na skupnem portalu in drugih sodobnih medijih, izobraževanja članstva na posvetih, seminarjih in aktivnosti na področju dela z mladimi, predvsem pri promociji poklicev v gostinstvu in turizmu.

Tudi v letu 2023 so tu naloge, ki so stalnica v programu zveze, a z novim vodstvom na Turistični zvezi Slovenije pričakujejo nove usmeritve za njihovo delo, saj je čas covida prinesel nove želje in zanimanje turistov, ki mu moramo slediti.

V drugem delu skupščine so podelili priznanja za urejenost okolja, lipovo vejico navdiha:

V kategoriji kraji sta priznanje prejeli Občina Destnik in Občina Lenart. V kategoriji rondoji sta priznanje prejeli Občina Kungota in Občina Markovci.

V kategoriji vaško jedro je priznanje prejela Občina Trnovska vas. V kategoriji posebno priznanje je to prejel Vrt Hotela MITRA na Ptujju. Podelili so tudi priznanja zaslužnim članom in društvom.

Bronasti znak Štajerske turistične zveze

1. Irena Pernat, TD Destnik,
2. Roman Polanec, TD Destnik,
3. Marija Trep, Društvo Melisa, Korena.

Srebrni znak Štajerske turistične zveze

1. Aleksander Furek, TD Starše,
2. Peter Tonkovič, TD Vitica.

Zlati znak Štajerske turistične zveze

1. Turistično društvo Starše,
2. Franc Polič,
3. člani TD Polenšak, skupna obrazložitev: Stanka Kovačič, Dušan Kukovec, Anica Munda, Jože Munda, Rado Nedeljko, Slavko Šoštarč, Janez Štebih.

ZAHVALO so prejeli

1. Franc Duh, za 30 let delovanja v Rancarskem društvu Malečnik,
2. Turistično društvo Polenšak, za 60 let delovanja,
3. Janez Toplak za 50 let delovanja v TD Vurberk,
4. Turistično društvo Vurberk za 50 let delovanja.

Besedilo in fotografija: Štajerska turistična zveza

Drago Bulc je novi predsednik Mestne turistične zveze Ljubljana

Novi predsednik Mestne turistične zveze Ljubljana je postal Drago Bulc, nekdanji predsednik Društva turističnih novinarjev Slovenije in dolgoletni turistični novinar, ki mu ljubkovalno pravijo kar "živi spomenik slovenskega turizma". Za svoj prispevek k razvoju slovenskega turizma je leta 2017 prejel tudi najuglednejšo nagrado na tem področju – kristalni Triglav za osebnost leta 2018.

Iz učilnice z ogromnimi okni se odpira prečudovit pogled na bohotno spomladansko naravo.

Klepet na naj poti 2022

Tematske poti kot idealen trajnostni produkt

Lanskoletna zmagovalna tematska pot Zelene rege je umeščena v Vodomčev gaj, ki je urejeno in zavarovano območje, kjer ohranjajo in predstavljajo različna življenjska okolja in njihove prebivalce. Njihovo poslanstvo je obiskovalcem približati naravo, predvsem pa jih želijo spomniti in opomniti, da je dolžnost vseh, da naravo ohranimo tudi za prihodnje rodove.

»Dobrodošli na Klepetu na naj poti 2022, v Vodomčevi učilnici, prav posebni učilnici, v kateri poučevanje prepustimo najboljši učiteljici: naravi. Obiskovalce učimo spoštljivega odnosa do nje in pokažemo, kako malo je včasih treba, da je sobivanje človeka z naravo v harmoniji,« je vodnica Brina uvodoma pozdravila udeležence posveta. »Pred petnajstimi leti so v Evropski komisiji izumili besedo trajnostni razvoj. Kadarkoli sem spraševal, kaj to je, mi tega nihče ni znal razložiti oziroma opredeliti. Zdaj definicijo vidim na steni te učilnice: 'Narave nismo podedovali. Sposodili smo si jo od naših otrok,« je povedal dr. Peter Verlič, župan Občine Grosuplje.

Gozdarji so orali ledino

»Turizem, ki ga razvijate v Vodomčevem gaju, se popolnoma vkaplja v naš način gospodarjenja z gozdovi, ki temelji na treh dejavnikih: trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Trajnost so upoštevali že v 18. stoletju gozdarji, ki so hoteli trajnostno pridobivati les za rudnike. Za te potrebe je šlo ogromno lesa, in če bi samo sekali, bi ga zmanjkalo. Gozd so začeli saditi, ga negovati. Slovenija je načelo trajnosti prevzela že pred več desetletji. Ne samo trajnostni način, še več. Uzakonili smo sonaravni način gospodarjenja z gozdovi po načelu posnemanja narave, takšen zakon pa imamo edini na svetu,« je Jože Mori z Zavoda za gozdove Slovenije izpostavil korenine trajnosti v Sloveniji.

Gozdarji so bili prvi, ki si snovali tematske poti v Sloveniji, saj se je vse skupaj začelo z gozdnimi – učnimi potmi. Prvi tematski poti v Sloveniji sta nastali že leta 1974. »V naslednjem letu bomo praznovali 50. obletnico, zato načrtujemo večji posvet. V Sloveniji poti ocenjujemo že od leta 2011. V tem času smo jih pregledali že 500. Imeti naj pot ni kar tako. Na primeru tematskih poti lahko vidimo fantastičnost Slovenije. Imamo kar 700 poti, kar je približno 5.600 kilometrov. Tudi druga pohodniška infrastruktura je zelo bogata. Imamo okrog 10 tisoč kilometrov registriranih planinskih poti, za katere smo uspeli doseči fiksno vzdrževanje s 400 tisoč evri državnega denarja, pri tematskih poteh pa nam tega še ni uspeli doseči,« je povedal Jože Prah, koordinator za naj pot in podpredsednik Turistične zveze Slovenije. Pozval je k sistematičnemu financiranju in kategorizaciji tematskih poti.

Razpršitev turističnih tokov in varstvo narave

»Tematske poti so zelo pomembna stvar tako z vidika varstva narave kot razpršitve turističnih tokov. Turizem postaja velika težava, saj na določenih točkah prihaja do prezasedenosti. Tematskih poti imamo res veliko, poleg tega imajo infrastrukturo, da sprejmejo obiskovalce. Dobre so tudi z vidika promocije, saj se najboljše prodajajo doživetja in konkretni klikabilni produkti,« bila jasna Maša Kocjančič iz STO, ki je za takšen produkt označila tudi aplikacijo Slovenski turistični vodnik, ki jo Turistična zveza Slovenije nadgrajuje v spletni konfigurator izletov in jo je na srečanju predstavila Andreja Vesel, sodelavka Turistične zveze Slovenije za digitalizacijo.

Na voljo bo kmalu in bo zagotovo odigrala pomembno vlogo pri razpršitvi slovenskih turističnih tokov. »Ko pridemo do točke, da postanejo določena območja preobremenjena, niso preobremenjena samo z vidika ohranjanja narave, pač pa se tudi turisti ne počutijo več dobro. V soteski Vintgar, s katero upravlja turistično društvo Gorje, smo že sprejeli omejevalne ukrepe. Obiskovalci so namreč že začeli ogrožati živalske vrste, ki tam živijo. Nezadovoljni so bili tako obiskovalci kot lokalni prebivalci. Želimo, da do takih situacij ne bi več prihajalo, zato smo določili nosilno zmogljivost, v skladu s katero je lahko v soteski Vintgar v enem trenutku samo 240 obiskovalcev,« se je za omejitve zavzela Jelena Hladnik z Ministrstva za naravne vire in prostor RS, Direktorat za naravo, sektor za naravne vrednote in zavarovana območja.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: Arhiv TZS

Vodniki po naravi, tudi najmlajši, so nam pripravili nepozaben sprehod.

V okviru srečanja je potekal tudi strokovni posvet na temo Urejanje obvodnih zemljišč s poudarkom na prostorih za parkiranje avtomotov.

27. Srečanje turističnih društev obvodnih krajev Slovenije

Postajališče za avtodome v vsako slovensko občino

V Solkanu je potekalo že 27. Srečanje turističnih društev obvodnih krajev Slovenije, na katerem se je zbralo kar 425 turističnih prostovoljcev iz turističnih društev v krajih ob jezerih in drugih vodnih virih. Organiziran je bil tudi strokovni posvet na temo Urejanje obvodnih zemljišč s poudarkom na prostorih za parkiranje avtomotov.

Na strokovnem posvetu, ki ga je vodil starosta slovenskega turizma Drago Bulc, je svoje bogate izkušnje predstavil župan Občine Mirna in vodja projekta Mreža postajališč za avtodome po Sloveniji Dušan Skerbiš. Poudaril je, da so s Slovensko turistično organizacijo (STO) sprejeli dogovor o promociji Slovenije kot destinacije, ki je prijazna do avtodomarjev.

»Avtodomarji bodo prihajali v vedno večjem številu. V Evropi namreč vsako leto prodajo več kot 200 tisoč avtomotov. Slovenci imamo veliko podjetij, ki izdelujejo avtodome, smo celo vodilna država po proizvodnji avtomotov v Evropi glede na število prebivalcev. Naš tržni delež je skoraj 10 odstotkov izdelanih avtomotov. Avtodomarski turizem ustvarja več kot milijardo evrov prometa,« je Skerbiš postregel statistične podatke. Dodal je, da je cilj Mreže postajališč, da bi vsaka slovenska občina dobila vsaj eno postajališče za avtodome.

»Avtodomarski turizem je v Italiji zelo razvit, kar občutimo tudi na naši strani meje. Glavni turizem v Novi Gorici je igralniški turizem. Kljub kapacitetam v hotelu je zelo veliko igralniških turistov avtodomarjev. Zato smo tudi pri nas resno pristopili k iskanju ustreznih lokacij za postajališče za avtodome. Zdaj parkirajo na javnih parkiriščih in stvari so zelo neurejene. Večina javnih parkirnih mest v Novi Gorici je brezplačnih,« je pojasnil Samo Turel, župan Nove Gorice.

»Avtodomarstvo je eksplodiralo. Na našem obstoječem parkirišču, ki je v najemu in je kmetijsko zemljišče, ne moremo zgraditi postajališča, ob jezeru tudi ne, ker je preblizu vode. Obstajata dve vrsti avtodomarjev: gosposki tip, ki ceni zeleni turizem, ter hipi varianta, ki se je razširila prek nemških in francoskih forumov. Lulajo v gozdovih, česar ne moremo omejiti,« je Iztok Pipan, predsednik Sveta obvodnih krajev Slovenije pri TZS in predsednik turističnega društva Zbilje izpostavil težave, s katerimi se soočajo na terenu.

V Mrežo postajališč za avtodome je trenutno vključena tretjina slovenskih občin, se pravi 69 slovenskih občin. Občina Mirna je v tem pogledu nedvomno primer dobre prakse. »Treba se je dogovoriti, kam umeščati ta postajališča, kako narediti red z avtodomi, da nam ne bodo onesnaževali okolice. V avtomodih so sive vode in fekalije,

zato so potrebna urejena postajališča z malimi čistilnimi napravami ali drugimi kanalizacijskimi sistemi, ki bodo omogočala prečiščevanje vseh odpadkov,« je pojasnil Skerbiš.

»Zraven sem kot promotor, saj gre za minimalne posege v naravo. Moje stališče je: Postajališče za avtodom v vsako slovensko občino, ki jih je 212. V Kobaridu avtodomarji denimo parkirajo na pokopališču,« je primer slabe prakse izpostavil moderator razprave Drago Bulc.

Tako on kot Skerbiš sta poudarila, da postajališča za avtodome niso konkurenca kampom, pač pa dopolnilna ponudba. »To ni konkurenca hotelom, kampom, ampak dodana vrednost. Avtodomarji, ki na drugačen način potujejo po svetu, so okoljevarstveniki. Uživajo v naravi. Na parkirišču za avtodome ob Bukovniškem jezeru plačaš 25 evrov na noč in dobiš vse,« je še en primer dobre prakse izpostavil Marjan Kardinar, župan občine Dubrovnik in predsednik tamkajšnjega turističnega društva.

»V Kranjski Gori cena parkiranja znaša 12 evrov, kar je občutno premalo. Našo naravo je treba o monetizirati. Turizem je kot voda, če je ne usmeriš, se zliva tja, kamor je najlažje. Če presahne, jo težko dobiš nazaj. Ob jezerih je treba graditi stvari, ki so trajnostne,« je bil jassen predsednik Turistične zveze Slovenije Dominik S. Černjak.

Minister za naravne vire in prostor Uroš Brežan je poudaril, da obvodni svet v Sloveniji obravnava zakon o vodah, ki v 37. členu določa, kaj lahko postavljamo na obvodna zemljišča. Imamo 15-metrski in 40-metrski pas ob vodah prvega reda in 5-metrski pas, ki ga varujemo ob vodah drugega reda. Na teh prostorih ni dovoljeno, razen izjem, postavljati nič drugega. »Slovenija je s turističnega vidika zanimiva tudi zaradi javne dostopnosti obvodnega sveta. S tega vidika je pomembno, da ljudi ozaveščamo, da gre neprecenljivo dobrino. Kar se tiče postajališč za avtodome, moramo iskati lokacije zunaj teh območij. Seveda jim moramo dati možnost uporabe tega obvodnega sveta, vendar ne za parkiranje,« je poudaril Brežan.

Besedilo: Polona Freljih
Fotografija: Arhiv TZS

Skupnost digitalnih nomadov v Sloveniji

Piše: Katja Beck Kos, Rajzefiber

Morda veste, kdo so digitalni nomadi? Živimo v digitalni dobi, kjer je tehnologija preoblikovala naš način življenja, dela in komuniciranja. Sredi te digitalne revolucije se rojeva nov razred delavcev, imenovanih **digitalni nomadi**. To so posamezniki, ki izkoristijo možnosti, da delajo in hkrati potujejo po svetu. Z njihovim visokim nivojem mobilnosti in visoko kupno močjo, ti posamezniki močno vplivajo na turizem. Ali morda veste, da tudi v Sloveniji obstaja skupnost digitalnih nomadov?

O njih sem se pogovarjal z Rudijem Medvedom, Združenje From Zero/fromzero.global, ki je tudi sam zelo rad digitalni nomad.

Zakaj so digitalni nomadi pomembni za turizem in katere so njihove značilnosti?

Digitalne nomade lahko na splošno opredelimo kot popotnike, ki med potovanjem po svetu služijo denar z delom prek spleta. Ta vrsta popotnikov je obstajala že pred pandemijo, vendar smo bili šele z epidemijo priča valu ljudi, ki si želijo živeti ta življenjski slog. To je v veliki meri omogočilo povečanje števila podjetij, ki svojim zaposlenim ponujajo možnost dela na daljavo. Trenutno je na svetu približno 35 milijonov DN, njihova povprečna starost je 40 let. Od tega jih skoraj polovica prihaja iz ZDA. Na destinaciji povprečno ostanejo do osem mesecev. Zaradi dolge dobe bivanja imajo drugačne potrebe kot navadni turisti, zato se veliko raje zadržujejo v lokalnih okoljih ter udeležujejo lokalnih dogodkov.

Raziskave zaznavajo različne prednosti, ki jih digitalni nomadi lahko prinesejo destinacijam, ki jih obiščejo: svojo plačo porabijo na destinaciji, kar lahko poveča lokalni BDP in davčne prihodke, mladim iz lokalnega okolja pa ponudijo nove poslovne izkušnje, znanje in navdih. Ker se nekatere destinacije, zlasti na podeželju in v jugovzhodni Evropi, soočajo z begom možganov, bi ta segment lahko pomenil priložnost za preusmeritev bega možganov nazaj na podeželje.

In zakaj Slovenija?

Slovenija, zelena in prelepa dežela, je idealna destinacija za digitalne nomade. Z napredkom digitalizacije v državi, izjemno kakovostjo življenja, hitrim internetom, raznoliko kulturo in lepoto narave ima Slovenija potencial privabiti vse več digitalnih nomadov. Zato smo se odločili za ustanovitev skupnosti 'Digital Nomads Slovenia', da bi podprli ta rastoči trend.

Digitalizacija ni le trend, ampak je temelj naše prihodnosti. Sprejemanje digitalnih nomadov in podpora digitalni kulturi ni le priložnost za Slovenijo, da poveča svojo globalno vidnost, ampak tudi za izgradnjo bolj povezane, inovativne in dinamične družbe.

Kaj nudi skupnost Digitalnih nomadov Slovenije?

Skupnost ponuja platformo za povezovanje, izmenjavo izkušenj in nasvetov ter ustvarjanje povezanega okolja za digitalne nomade v Sloveniji. Ciljamo na različna področja – od predstavitve najboljših delovnih prostorov do nasvetov o bivanju, zakonodaji, kulturnih dogodkih, doživetjih in še več. Ker ste turistična društva, občine, zveze in mali ponudniki v turizmu pomembni pri spodbujanju digitalizacije in vzpostavljanju privlačnega okolja za to posebno ciljno skupino, vam ponujamo priložnost, da se pridružite naši skupnosti, izveste več o potrebah in željah digitalnih nomadov ter kako lahko izboljšate svoje storitve in ponudbe za to edinstveno skupino ljudi.

Slišala sem, da se nam bliža tudi zanimiv dogodek Living Learning Lab Karst – lahko poveste kaj več o njem?

Prvi primer, ki ga želimo poudariti, je organizacija prvega dogodka za digitalne nomade v Sloveniji, Living Learning Lab Karst, ki bo potekal v mali vasi na Krasu od 24. do 29. junija 2023. Namen dogodka je privabiti digitalne nomade na slovensko podeželje in skupaj z njimi ustvariti več pozitivnih učinkov ter prispevati nazaj k lokalni skupnosti. Na dogodku bomo testirali in razmišljali o načinih privabljanja digitalnih nomadov na slovensko podeželje. Naše glavno vprašanje bo, kako lahko digitalni nomadi v sodelovanju z lokalni deležniki in mladino ustvarijo čim več pozitivnih in čim manj negativnih učinkov v lokalni skupnosti.

Rudi Medved: »Vljudno vas vabimo, da se pridružite naši skupnosti in da skupaj gradimo mostove med digitalnimi nomadi in lokalnimi skupnostmi. Skupaj lahko ustvarimo bolj vključujoč, raznolik in napreden svet. Skupnost trenutno obstaja na facebooku pod imenom Digital Nomads Slovenia.«

Draga društva, občine in zveze, digitalni nomadi so ena izmed privlačnih ciljnih skupin popotništva prihodnosti, zato ne zamudite priložnosti, da ste med prvimi, ki jim boste odprli vrata.

Digitalni nomadi na destinaciji povprečno ostanejo do osem mesecev.

V Športni dvorani v Medvodah je vladalo razposajeno vzdušje.

Zaključni festival Turizmu pomaga lastna glava

Z vsemi prvinami vrhunske turistične prireditve

V Športni dvorani v Medvodah je v sredini maja potekala zaključna prireditev osnovnošolskega festivala Turizmu pomaga lastna glava, na kateri se je predstavilo 30 najboljših ekip s predhodnih tržnic. Zaključna tržnica je vsebovala vse prvine dobre turistične prireditve: privlačne stojnice, artikulirane promotorje, kulinarčne priboljške, domačo glasbo, narodne noše, maskote, mažoretke ter čisto pravo koktajl zabavo.

»Tri, dva, ena, naj se zaključna tržnica začne,« je vrhunec že 37. festivala Turizmu pomaga lastna glava napovedal povezovalc prireditve Tibor Baiee.

Letos je osnovnošolski turistični podmladek ustvarjal na temo 'športna doživetja bogatijo mladinski turizem', svoje zaključne izdelke pa so na ogled postavili v Športni dvorani v Medvodah. »Največ štejejo ideje mladih, ki ste jih razvili v nove turistične produkte,« je v uvodu poudaril Nejc Smole, župan občine Medvode. »Štroke jasno govori, da vsi tisti, ki se ukvarjate s športom, ne postajate močnejši samo fizično, pač pa se krepi tudi vaš um. S športom se naučite reševati probleme, poleg tega znaš sprejemati tudi poraze in kritike. Naša želja in cilj je, da se mladi čim več ukvarjate s športom in turizmom. Vi ste naša prihodnost,« jih je nagovoril Dominik S. Černjak, predsednik Turistične zveze Slovenije.

»Pomembno za danes je: družite se, na veliko se spoznavajte!« jih je spodbujal povezovalc prireditve.

»Ali pridete malo pogledat na našo stojnico? Ali ste že kdaj slišali za ultimate frisbee in disco golf? Če želite, se lahko preizkusite v njem?« me je kot prvi k stojnici povabil promotor Osnovne šole Polzela, kjer so ustvarili turistični produkt kot dodatek Dobrodelnemu malteškemu teku na Polzeli.

Nadgradnja že obstoječih športnih dogodkov

»Všeč mi je bilo, da so naredili nadgradnjo že obstoječih športnih produktov. Osredotočili so se na nadgradnjo nečesa, kar obstaja ali je

nekoč že obstajalo. Lotili so se posodobitve neke ideje,« je rdečo nit festivala izpostavila Denise Urbanija, članica ocenjevalne komisije, ki je na letošnjem natečaju sodelovala prvič. »Zelo sem bila presenečena, da tako resni projekti nastajajo v osnovni šoli. Res so se zelo potrudili,« je povedala Urbanija, sicer članica TD Starše in podpredsednica Mladinskega odbora Turistične zveze Slovenije.

Ekipa OŠ Antona Aškerc Rimske Toplice, ki bi s svojim turističnim produktom popestrila odprtje nove telovadnice, je s seboj na stojnico pripeljala domači ansambel. »Športni dogodki le redko minejo brez glasbe. Tudi mi se bolje počutimo, če imamo na stojnici dobro vzdušje. Z glasbo ga res popestrimo,« je pojasnila njihova promotorka Lana Krajnc.

Mladi so pripravili izjemno privlačne stojnice.

Drugi so pozornost obiskovalcev poskušali pritegniti z maskotami, tudi maskoto velike QR-kode. Slednja je obiskovalce popeljala na spletno stran projekta, ki so ga pripravili na OŠ Šentjanž pri Dravogradu, kjer so si zamislili tri različne trail teke. »Prva se imenuje Mini Šentjanž, saj je najkrajša in zato primerna tudi za najmlajše. Prehodili smo jo z učenci 3. Osnovne šole, na kateri so otroci s posebnimi potrebami, zato smo imeli tudi eno na vozičku. Pot je prehodila brez problema,« nam je Jure Širnik z OS Šentjanž pri Dravogradu zaupal, da z omenjenim projektom pozornost posvečajo tudi ljudem s posebnimi potrebami.

VR-očala so bila obvezen rekvizit marsikateri stojnice.

Nekateri so prireditve popestrili tudi s kulinaricnimi dobrotami. »Pomembno se nam zdi, da ohranjamo kulinarico tradicijo. Gre za izdelke kmečkih žena, tudi učiteljice so nekaj spekle,« je povedala Klara Nikl z OŠ Sveta Ana. Na festivalu so se predstavili s Športnim doživetjem s štrkom Jožkom, na katerem se je mogoče preizkusiti v različnih športih: jahanje, streljanje, ribolov ...

Manjkale niso niti narodne noše, kar se za značilno slovensko športno prireditev tudi spodobi. »Oblečeni smo v rateško narodno nošo, s čimer promoviramo tudi kulturno dediščino. V naši turistični nalogi smo povezali kulturo in šport. Najprej smo se šli sankat v Tamar, potem pa obiskali še Escape muzej Kajžnkova hiša,« je dejal Nejc Lenart Cuznar z OŠ Josipa Vandota v Kranjski Gori.

Za konec smo se oglasili še na stojnici OŠ Oplotnica, kamor nas je takoj ob prihodu povabil Jaka Krošl, ki je bil na koncu izbran za najboljšega promotorja na stojnici, kar je bilo povsem pričakovano. »Prek QR-kode pridete na spletno stran, na kateri vas čakajo štirje izzivi: rogling, balvansko plezanje, kolesarjenje po poti Pohorje šumi ter iskanje Angry Birds v Lokanji vasi,« je Grošel predstavil projekt pod delovnim naslovom #Si upaš? ter mi v roke potisnil VR-očala, s katerimi sem si lahko ogledala nadvse dinamični promocijski film. Na omenjeni osnovni šoli so že lani prejeli tri zlata priznanja, projekt pa so predstavili celo na lokalnem TIC-u, kjer so jim obljubili, da ga bodo uresničili. Podobne so njihove želje za letošnji projekt.

»Vzdušje v Športni dvorani v Medvodah je zelo lepo, zelo razigrano. Turistični krožek obiskujem že od 2. razreda in ga bom do konca osnovne šole,« je zatrdila Ajda Kavaš z OŠ Miška Kranjca Velika Polana. In kaj je tisto, kar mlade tako pritegne, da postanejo mladi turistični entuziasti? »Osebnost predvsem, da rad delam projekte v naši skupini. Preprosto uživam, ko nekaj skupaj naredimo in se za to potrudimo ter sadove skupnega dela potem predstavljamo še na turistični tržnici,« je sklenil Rok Knuplež z OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica. Če bi morali letošnjo zaključno prireditev opisati z eno besedo, bi rekli, da je šlo za preplet tradicije in sodobnih prijemov.

Med zabavnim delom programa so mladi spoznavali poklic barmana v živo. Okusen brezalkoholni koktajl jim je pripravil in predstavil Rok Dobnikar iz Gostilne Dobnikar na Katarini pri Ljubljani, ki je bil pred kratkim izvoljen za predsednika Društva barmanov Slovenije.

Udeležencem je predstavil tudi privlačno mešanje pijač, ki je znano pod imenom 'flair'. Sam je večkratni prvak v mešanju koktajlov. Vse ekipe so bile nagrajene z bogatimi nagradami, ki so jih prispevala turistična društva ter turistični ponudniki iz vse Slovenije.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: Arhiv TZS

Štiričlanska strokovna komisija je podelila kar 15 posebnih zlatih priznanj:

- za najboljšo promotorko na stojnici: Neža Vetrih,
- za najboljšega promotorja na stojnici: Jaka Krošl,
- za najboljšo uporabo narečja na stojnici: OŠ Šentjanž pri Dravogradu,
- za najbolj vztrajno ekipo promotorjev: OŠ Miška Kranjca Velika Polana,
- za najboljšo promocijo na stojnici: OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica,
- za najbolj izvirno povabilo na stojnico: OŠ Črna na Koroškem,
- za najboljšo stojnico: OŠ Frana Kocbeka Gornji Grad,
- za najboljšo kostumografijo: OŠ Fokovci,
- za najboljšo animacijo na stojnici: OŠ Cankova,
- za najboljši spominek: OŠ Šempas,
- za najboljšo ekipno delo: OŠ Venclja Perka Domžale,
- za najboljši revitalizacijski produkt leta: OŠ Tončke Čeč Trbovlje,
- za najbolj pozitivno vzdušje v ekipi: OŠ Antona Šibelja Stjenka Komen,
- za najbolj priljubljeno športno igro: OŠ Križe,
- za najbolj prizadevno ekipo: OŠ Mirana Jarca Črnomelj.

Med zabavnim programom so mladi spoznavali poklic barmana v živo.

Kranjska Gora bo gostila 5. Svetovni kongres o zdravilnih učinkih gozda na javno zdravje

Piše: dr. Darija Cvikl

Gozdna terapija in gozdna kopel se vedno bolj uveljavljata tudi v Sloveniji. Vedno več je namreč zanimanja za gozdne aktivnosti, ki niso omejene le na tradicionalno rekreacijo in opazovanje naravnih lepot, temveč je vse bolj prepoznana tudi turistična privlačnost gozda. Slovenija, ki leži v samem srcu Evrope, se lahko pohvali z izjemno naravno dediščino, saj gozdovi pokrivajo 60 odstotkov ozemlja naše države. To ne prispeva samo k slikoviti čarobnosti slovenske pokrajine, temveč ima tudi ogromen potencial za spodbujanje zdravja in dobrega počutja obiskovalcev. Razvijajo se novi turistični produkti, kot so gozdni 'well-being' ali gozdni (terapevtski) turizem. Gozdni turizem se izvaja v naravi in uporabnikom nudi širok spekter koristi.

Slovenija je s svojimi bogatimi gozdovi pripravljena postati vodilna destinacija gozdnega turizma. Bogata biotska raznovrstnost, mirne pohodniške poti in pobude za trajnostni turizem ustvarjajo idealno okolje, v katerem lahko obiskovalci izkoristijo preobrazbeno moč narave. To so prepoznali v Kranjski Gori, kjer so v letu 2021 izvedli raziskavo, na podlagi katere so ugotavljali blagodejne učinke gozdne terapije. Na podlagi spodbudnih rezultatov so začeli razvijati gozdni turizem ter se povezali s **SRIPT (Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo turizem)** na pilotnem projektu 'Klimatsko letovišče'. Nastal je priročnik pod okriljem SRIPT v sodelovanju s konzorcijskimi partnerji: to so Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, Turistično-gostinska zbornica Slovenije, Zavoda za turizem Kranjska Gora, Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled, podjetje HIT, d. d., in Jasna Chalet Resort. Priročnik je

namenjen turističnim ponudnikom, destinacijam in posameznikom, ki bi v prihodnje želeli ustvariti inovativne produkte, ki temeljijo na blagodejnih in zdravilnih učinkih narave.

Med 18. in 20. septembrom 2023 bo v Kranjski Gori potekal 5. Svetovni kongres o zdravilnih učinkih gozda ter povezavi tega s turizmom. Kongres bo potekal pod okriljem SRIPT in ISFT (International Society of Forest Therapy), v partnerstvu z Višjo strokovno šolo za gostinstvo, velnes in turizem Bled ter Gozdarskim inštitutom Slovenije. Kongres predstavlja zgodovinski razvojni mejnik in izjemno priložnost za promocijo Slovenije pri uveljavljanju nove trajnostne in inovativne razvojne usmeritve. Na enem mestu bo zbral svetovne strokovnjake s področja biomedicine, javnega zdravja ter balneologije in klimatskega terapevtskega turizma.

V Južni Koreji imajo zakon o rabi gozdov za javno zdravje in srečo človeka

Na kongresu bo sodeloval tudi dr. Won Sop Shin, ki ima 30 let izkušenj z raziskovanjem in izvajanjem projektov na področju vpliva gozdne terapije na zdravje. Njegovo glavno raziskovalno področje so psihološke koristi, ki jih prinašajo izkušnje v gozdu in naravi. Med letoma 2013 in 2017 je bil minister korejske gozdarske službe (KFS – Korea Forest Service) in predsednik odbora za gozdarstvo pri FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). Med njegovim mandatom je KFS uveljavila številne inovativne gozdne politike, povezane z vplivom gozda na zdravje in blaginjo. Trenutno dela vodja podiplomskega oddelka za gozdno terapijo na nacionalni univerzi Chungbuk. Z njim se je pogovarjala dr. Darija Cvikl, vodja organizacijskega in programskega odbora kongresa, članica predsedstva ISFT in predavateljica na Višji šoli za gostinstvo, velnes in turizem Bled.

Od 2013 do 2016 ste bili korejski minister za gozdarstvo. V svojem mandatu ste uvedli številne pomembne gozdarske politike, povezane z uporabo gozda za javno zdravje in dobro počutje. Nam lahko pojasnite, kako ste se lotili te zahtevne naloge? Čemu ste posvetili še posebno pozornost?

Ko sem deloval kot minister za gozdarstvo, sem vlagal vse napore v implementiranje storitvene funkcije gozda, v aktualne razvojne politike v gozdarstvu in promoviral napredni koncept pojmovanja gozda kot oskrbovalca s storitvami, kot je na primer funkcija zagotavljanja javnega zdravja in blagodejnih vplivov gozda na človeka (op. a. v skladu s slovenskim pregledovalnikom in poimenovanjem funkcij na: <https://prostor.zgs.gov.si/> pregledovalnik je to higiensko-zdravstvena funkcija) pred proizvodnim, tj. materialnim konceptom. Mislim, da so slednje funkcije gozda za javnost v sodobni družbi veliko pomembnejše od ekonomskih ali materialnih vrednot. Na tej funkciji sem višja politična in zakonodajna telesa prepričeval o pomenu gozdov za javno zdravje in druge družbene, predvsem nelesne oziroma nematerialne vrednote. Moja prizadevanja so obrodila sadove in

danes ima Koreja zakon o spodbujanju rabe gozdov za javno zdravje, v katerem je jasno opredeljena raba gozda za javno zdravje in dobro počutje človeka.

Kaj bi iz časa svojega ministrovanja izpostavili kot največji izziv in največji dosežek?

Ponosen sem na to, da sem s svojo administrativno ekipo dosegel sprejetje zakona o spodbujanju rabe gozdov za javno zdravje in dobro počutje, ki predpisuje uporabo gozda za javno zdravje in srečo človeka. Na podlagi prej omenjenega zakona je bil ustanovljen tudi korejski Inštitut za spodbujanje dobrega počutja, ki pri nas skrbi za upravljanje objektov in storitev na tem področju.

Leta 2018 ste bili izvoljeni za predsednika Odbora za gozdarstvo (ang. COFO – The Committee on Forestry v okviru Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, ang. FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations). Nam zaupate svoje glavne odgovornosti in naloge? Kaj se je v času vašega predsedovanja Odboru za gozdarstvo na svetovni ravni spremenilo na tem področju?

Odbor za gozdarstvo je najvišje zakonodajno telo Organizacije za prehrano in kmetijstvo na področju gozdarstva v okviru Združenih narodov (ZN). Kot globalni Tehnični odbor in eno od upravnih teles Organizacije za prehrano in kmetijstvo Odbor za gozdarstvo poroča Svetu organizacije o programskih in proračunskih zadevah, FAO konferenci pa o politiki in upravnih zadevah. Kot predsednik Odbora za gozdarstvo sem redno pregledoval in ocenjeval mednarodne izzive in težave na področju gozdarstva, nato pa podal predloge za njihovo rešitev, ki so usklajeni z Organizacijo združenih narodov in državami članicami.

Imeli ste tudi pomembno vlogo pri vzpostavljanju baz za gozdoterapevtske centre v Koreji. Kakšni programi potekajo v teh bazah?

V korejskih centrih za gozdno terapijo potekajo številni programi gozdne terapije. Program je bil razvit in namenjen različnim skupinam, kot so starejši, študenti, pisarniški delavci pod stresom, tisti, ki se soočajo z izgorelostjo, reševalne ekipe, ljudje, ki trpijo za depresijo, nosečnice ... Obstajajo tudi gozdne terapije, ki temeljijo na odpravljanju simptomov, kot so visok krvni tlak, debelost in druge fizične ali duševne težave.

Koreja je vzpostavila tudi edinstven sistem usposabljanja za vodnike gozdne terapije. Kdo lahko torej postane vodnik gozdne terapije? Ali vlada spodbuja ta poklic?

Vodniki gozdne terapije oziroma gozdni terapevti so eden od priljubljenih poklicev v gozdarskem sektorju. Tisti, ki želijo postati terapevti/vodniki, morajo imeti diplomu/magisterij s področja medicine, gozdarstva ali sorodnih področij. Po opravljenih programih usposabljanja/izobraževanja, ki zajemajo več kot 180 ur, kandidat/-ka lahko pristopi k izpitu. Če izpit uspešno opravi, pridobi licenco, ki jo izda korejsko ministrstvo za gozdarstvo.

Po vaši zaslugi ima Koreja danes tudi zelo edinstveno zakonodajno podlago – zakon o spodbujanju rabe gozda za javno zdravje in dobro počutje. Nam lahko poveste kaj več o tem pomembnem dokumentu?

Namen tega zakona je prispevati k izboljšanju zdravja in kakovosti življenja ljudi ter k spodbujanju njihove sreče s sistematičnim zagotavljanjem gozdnih storitev dobrega počutja in predpisovanjem ustreznih ukrepov, ki prispevajo k dobremu počutju. Ta edinstvena zakonodaja vključuje posebne smernice, vezane na gozdno terapijo, ter vodnika, ki je certificiran in ustrežno usposobljen za spremljanje terapevtske vrednosti gozdov.

Tudi v Sloveniji gozdovi igrajo pomembno vlogo na področju zdravja in dobrega počutja, vendar zakonodaje na tem področju še nimamo. Nam lahko podate kakšen praktičen nasvet glede institucionalizacije terapevtskega gozdnega turizma?

O pomenu gozdov za zdravje in dobro počutje ter drugih družbenih, pogosto nelesnih oz. nematerialnih vrednot sem poskušal prepričati visoke politične in zakonodajne odločevalce. In na srečo ima Koreja danes Zakon o spodbujanju rabe gozdov za javno zdravje in dobro počutje, ki opredeljuje rabo gozdov za srečo, zdravje in dobro počutje ljudi. Menim, da imajo izsledki raziskav o koristih gozdov za zdravje in dobro počutje pri prepričevanju vlade in javnosti največjo težo.

Vaše glavno področje raziskovanja se nanaša na pozitivne učinke doživetij v gozdu in naravi na splošno. Ali lahko morda z nami delite katero od svojih zadnjih doživetij na tem področju? Ali nam lahko zaupate tudi najpomembnejše doživetje o gozdu, do katerega ste prišli v svoji karieri?

Danes se osredotočamo na koristi gozda in narave v urbanih okoljih. Urbani gozdovi/narava so zelo pomembni za človekovo/javno zdravje, saj so ta območja ljudem lahko dostopna. Urbani gozdovi so torej idealno orodje za zmanjševanje dnevnega stresa.

Ali vidite možnost sodelovanja med Korejo in Slovenijo na področju dejavnosti gozdnega turizma? Kje vidite naš največji potencial?

Možnosti za sodelovanje na tem področju je veliko. Med njimi lahko izpostavim raziskave, razvoj programov gozdne terapije in krepitev zmogljivosti na področju človeških virov – s tem imam v mislih izmenjavo vodnikov gozdne terapije.

Kako v prihodnosti vidite razvoj na področju terapevtskih gozdnih aktivnosti v svetu? Kakšna je vaša vizija, na primer v turizmu?

Zelo sem vesel, ko slišim, da številne države poskušajo vpeljati gozdno terapijo v gozdarski sektor ter zdravstvo in turizem. Navdušila so me nedavna gibanja v vzhodni Evropi, ki so se zavzemala za izvajanje gozdne terapije na področju zdravstva in turizma. Vzhodnoevropske države imajo čudovite gozdove in infrastrukturo za izvajanje gozdne terapije, predvsem pa strastne ljudi, ki želijo delati na tem področju.

Rezervirajte datum!

5. MEDNARODNI KONGRES O ZDRAVILNIH UČINKIH GOZDA NA JAVNO ZDRAVJE

18 – 22 september 2023, Kranjska Gora

Prijave sprejemamo: info@congress2023-isft.si

Svoja razstavljenata letala so pripeljali na posebnih vlačilcih.

Začenjam z dogodkom, ki sega v daljni maj leta 1983. Takrat je organiziral Švicarski aeroklub (AeCS) na Bledu svoj prvi tabor za jadralne pilote. Potekali so vsakoletno v maju, prek 15 let zapored, tudi l. 1991. Skupaj je prišlo več sto pilotov in njihovih spremljevalcev. Svoja letala, razstavljenata, so pripeljali na posebnih vlačilcih. Pobudnik tabora, v tistih časih edinstvenega v Jugoslaviji, sem bil podpisani, takrat pomočnik direktorja Jugoslovanskega turističnega predstavništva v Švici. Moje vodilo, pogosto udejanjano, je bilo promovirati tudi slovenski turizem; vselej, kadar so obstajale za to obetavne priložnosti. Te pa so bile predvsem tiste, ki sem jih sam ustvarjal.

Po prvem taboru so izrazili Švicarji namero, da jih nadaljujejo. Vendar le, če bodo lahko izvajali polete prek državne meje nad Karavankami v globino avstrijskega, italijanskega, tudi švicarskega zračnega prostora. Termika v gorskem svetu bi jim omogočala povratne polete v globino avstrijskega, italijanskega, tudi švicarskega zračnega prostora in s tem doseganje vrhunskih rezultatov. Slednjega jim jugoslovanski predpisi niso dovoljevali. Pa je vendar prišlo do »preboja«. Zanj je bil zaslužen Alfred Herbert, večletni vodja blejskega tabora, podpredsednik Mednarodne letalske federacije (FAI), finančni strokovnjak ter publicist iz Züricha. Na srečanju s predstavniki pristojnih jugoslovanskih organov v Beogradu l. 1984, sklicanim na pobudo Švicarskega veleposlaništva, je razgrnil prek 100 natančnih satelitskih posnetkov Slovenije. Presenečenim funkcionarjem je s tem ponazoril, da je v času vsesplošnih satelitskih opazovanj bojazan pred športnimi letalci, ki s fotografiranjem točk na zemlji dokumentirajo dolžine svojih poletov, pravi anahronizem. Postopoma je začelo prihajati do pozitivnih premikov. Končali so se z izdajo dovoljenja Zveznega komiteja za promet in zveze Letalskemu centru Lesce za organiziranje tovrstnih poletov, vendar samo za pilote iz Švice. Kasneje še za druge pilote iz drugih držav, če so vzletali in pristajali v Lescah.

Švicarji so bili posebno v začetku 90-ih let dobrodošli pričevalci resnice o Sloveniji kot privlačni, urejeni in varni turistični deželi. Slednje je bilo pomembno zaradi takrat močno prisotnega stereotipa, da je zajel vojni požar na jugoslovanskih tleh tudi mlado slovensko državo.

Pred 40. leti:

Švicarski jadralni piloti na Bledu

Blejske Tabore AeCS smo promovirali tudi na Mednarodnem turističnem sejmu v Bernu l. 1985. Tovarna Elan je pripeljala del jadralnega letala, ki je bil glavna atrakcija jugoslovanske stojnice. Le ta je bila opremljena še s posterji iz serije Slovenija na sončni strani Alp, suhorobarskih kompletom iz Ribnice, s fotografijo tudi v Švici zelo popularnega Ansambla Avsenik. Na vrhu stojnice, pod napisom Jugoslawien, je bil nameščen zelen logotip Slovenija z lipovim listom. Nastop na sejmu v Bernu je bil nadgradnja naših aktivnosti za predstavljanje adutov slovenskega turizma, tudi plasiranje določenih segmentov njegove ponudbe. Leta 1986, ob 80-letnici smrti Arnolda Riklija smo podelili v Zürichu priznanja nekaterim promotorjem slovenskega turizma.

V Švici realizirani projekti so me po izteku mandata spodbudili, da sem v novih delovnih okoljih nadaljeval z različnimi oblikami promocije, tudi naših v tujini uveljavljenih rojakov. Slednje ostaja središčna tema moje aktualne (upokojske) agende.

Za konec, še par besed o g. Herbertu. Ta iskren prijatelj Slovenije je počitnikoval na Bledu najmanj 35 krat. Dobro je poznal tudi naše najboljše ribolovne revirje. O njih je pisal v medijih, zlasti tistih, kjer je komentiral mednarodna finančna dogajanja.

Besedilo in fotografiji: Ivan Martelanc

Švicarji so v začetku 90-ih let uspešno promovirali Slovenijo.

Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
Junij 2023

Izdaja:

Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:

Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelj

Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljič

Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:

Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:

SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2023 je 35,04 eur.

50. let od premiere filma Cvetje v jeseni

Letos mineva petdeset let od premiere filma Cvetje v jeseni, najlepšega slovenskega ljubezenskega filma, ki ga je režiral Matjaž Klopčič in z nepozabno glasbo opremil Urban Koder. Režiser in scenarist Klopčič je za snemanje kadrov na podeželju izbral naše lepe kraje, kraje pod Starim vrhom, ki jih pokriva Turistično društvo Stari vrh. Leto 2023 je posvečeno Ivanu Tavčarju, avtorju povesti, po kateri je nastal film, zato smo v društvu sklenili, da se književniku poklonimo s prireditvijo, na kateri bomo obeležili obletnico premiere filma.

Prireditve bo obsežna, izjemno zanimanje zanjo je tudi pri igralcih in ustvarjalcih, ki so sodelovali pri filmu. Potekala bosta dva spremljajoča dogodka: predvajanje filma Cvetje v jeseni na Kovkarjevi domačiji in pohod po točkah, kjer so snemali posamezne kadre filma. Osrednji del prireditve bo pogovorni večer z igralci in ustvarjalci filma, ki se bo odvijal **15. julija 2023, na Jejarjevi domačiji, Mlaka nad Lušo, s pričetkom ob 16.30**. Prav na tej kmetiji so posneli prizore s Presečnikove domačije. V pogovoru bodo sodelovali Milena Zupančič, Ivanka Mežan, Andrej Kurent, Janez Hočevar - Rifle, Franc Uršič, Stannina Bonisegna, Marijana Jaklič Klanšek, producent Franc Zajc, organizator Jože Štivan, asistentka režije Nataša Grom, tajnica režije Olga Pajek, snemalec zvoka Jože Trtnik, asistentka maske Marija Jurovič, pomoč pri maski Gabrijela Fleischman in Kristina Janež, Drago Kočič, Helena Koder. Z njimi bomo zavrteli kolo časa v leto 1972 in obujali spomine na snemanje in njihovo življenje v vasi.

TD STARI VRH VABI NA PRIREDITEV

50 pomladi filma Cvetje v jeseni

PROGRAM:

14. julij 2023, Zgornja Luša

20.00 – Kulturni večer ob Kovkarjevi kajži
- program z Mežnarjevimi godci,
- predvajanje filma Cvetje v jeseni.

Preden pa vas pot popelje proti Staremu vrhu,
vas vabimo, da se ob 17.00 uri ustavite na
Dvorcu Visoko, na kulinarinem dogodku Visoški lonec.

15. julij - na Mlaki, pri Jejarju

9.00 – zbor pohodnikov na Mlaki, pri Jejarju
Pohod po poti filma Cvetje v jeseni
16.30 – Pogovorni večer z gosti na Presečnikovi domačiji

Sodelujejo:

- gostje - ustvarjalci filma Cvetje v jeseni,
- citrarka Barbara Kržišnik,
- lajnar Vito Logar,

- obrtniki in ponudniki na domači tržnici.

Več o dogodkih lahko preberete na spletni strani TD Stari vrh
www.tdstarivrh.si
ali na Facebook strani Turističnega društva Stari vrh.

TAVČARJEVO LETO

Moj izlet

Odkrijte Slovenijo na povsem nov način!

Ustvarite izlet po meri s spletno aplikacijo Moj Izlet in odkrijte skrita doživetja Slovenije

Pustite se navdihniti in ustvarite svoje popotniško doživetje po meri. Sestavite si izlet po svojih željah, s prilagojenimi postanki, aktivnostmi in raziskovanjem skritih kotičkov Slovenije.

Z aplikacijo boste lahko načrtovali izlete, odkrivali neodkrita doživetja in se prepustili čarobnosti narave in krajev, ki jih ponuja Slovenija. Ne glede na to, ali ste avanturist, ljubitelj kulture ali želite preprosto uživati v naravi, z aplikacijo boste našli vse, kar potrebujete, da izpolnite svoje izletniške sanje.

**Več informacij
najdete na**

www.turisticna-zveza.si

